

TÜRKİYE
DİYANET
VAKFI

EYLÜL-KASIM 1997 - SAYI : 54

haber bülteni

Günümüz Dünyasında

Kadın ve Problemleri

Modern Kimyanın Kurucusu

Cabir b. Hayyan

Almanya

TDV Kadın Kolları

1997-1998 Dönemi Faaliyetlerine Başladı

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

HABER BÜLTENİ
EYLÜL - KASIM 1997
SAYI : 54

SAHİBİ

Türkiye Diyanet Vakfı Adına
Mehmet KERVANCI
Genel Müdür

Yayın Koordinatörü

Süreyya BALKIŞ
Genel Müdür Yardımcısı

Yazı İşleri Müdürü

Yusuf ERDOĞDU
Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler
Müdürü

Yayına Hazırlayan

Mehmet Şükrü EROĞLU
Yüksel SEZGİN

Dizgi - Grafik

Hasan ÇALIŞKAN

Dağıtım Sorumlusu

Fehmi YILMAZ

Adres

Dr. Mediha Eldem Sokak No: 72/B
06640 Kocatepe - ANKARA
Tel : 417 12 35 • Fax : 417 12 45

Baskı

TÜRKİYE DİYANET VAKFI
YAYIN MATBAACILIK ve TİCARET İŞLETMESİ
Bayındır Sokak No: 55 • Kızılay - ANKARA
Tel: 425 27 75 • Fax : 417 00 09

Renk Ayrımı

ÇAĞDAŞ • 230 65 59 • ANKARA

İÇİNDEKİLER

Başyazı	1
12. Camiler Haftası	2
Kayseri Müftülük Sitesi'nin Temeli Atıldı	4
Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları 1997-1998 Dönemi Faaliyetlerine Başladı	6
Türkiye Diyanet Vakfı Öğrenci Yurtları • <i>Hüseyin Albayrak</i>	10
Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları'ndan Konferans : <i>Mehmet Nuri Yılmaz (Diyanet İşleri Başkanı)</i> "Günümüz Dünyasında Kadın ve Problemleri"	12
Bosna İslâm Akademisinden 5 Öğretim Üyesi Vakfımızı Ziyaret Etti	16
Türkiye Diyanet Vakfı, Türkmenistan'da Okutulacak Ders Kitaplarının Basımına Destek Sağladı	18
Türkiye Diyanet Vakfı'nın Son İki Ayda Yurtdışı Faaliyetleri	19
Makale - (<i>Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay</i>) "Kişide Güven Duygusu ve İslâm"	20
Önemli Şahsiyetler - Cabir b. Hayyan	22
Almanya	24
Erzincan Müftülük Sitesi Muhteşem Bir Törenle Açıldı	34
Atamalar	36
Şube Faaliyetleri	37
Kültür - Sanat	39
MAKALE - <i>Mehmet Erdoğan</i> "Gönlümüzün Sesi : Türkü ve Şarkılarımız"	40

Baş yazı

Mehmet Kervancı • Genel Müdür

Tarihin hemen her döneminde kadının konumu tartışma konusu olmuştur. İslâmın zuhuru kadar da “kadın” bir çok yönden haksızlığa uğramış, her türlü hürriyeti elinden alınmıştır. İslâmla hürriyetini kazanan kadın, zaman içinde bu kazanımlarının pek çoğunu kaybetme noktasına gelmiştir. İslâmın kadını getirdiği konumun ne olduğunun hafızlarımızda yeniden canlanması amacıyla Hz. Ömer zamanında cereyan eden şu olayı dikkatinize sunmak istiyorum:

Hz. Ömer hutbeye çıkıyor diyor ki “Hanımlara mihrleri biraz fazla veriyorsunuz, Dört yüz dirhemden fazla vermenize gerek yok. Çünkü Peygamber döneminde bundan fazla mihr yoktu.” O sırada camide olan Kureyşten bir hanım kalkıp bu hükmü veremezsiniz. Çünkü Kur’an’da Cenab-ı Hakk buyuruyor ki “eğer hanımlardan birinden ayrılırsanız kantar kantar mihr vermiş olsanız dahi, mal vermiş olsanız dahi, onları geri almayın” diyor. Dolayısıyla evlenirken bir insan kadınına dört yüz dirhem üzerinde, kantar kantar mihr verebilir. Eğer o hanımından ayrılırsa, bunlardan birini geri alma durumuna gelemeyiz. Yani ne mihrin sınırını belirleyebilirsiniz, ne de bunun verilmesiyle o geniş alanı daraltabilirsiniz. Hz. Ömer tekrar hutbeye çıkıyor ve verdiği kararı geri çekiyor. Diyor ki “Haklı olan bu hanımdır.”

Zamanın Devlet Başkanına haklı olduğu bir konuda anında itiraz edebilen ve hakkını arayabilen müslüman kadın, daha sonraları hakkını aramakta gerekli hassasiyeti gösterememiştir. Bu da toplumumuzda kadının atıl durumda kalmasına yol açmış, dolayısıyla da gelişen ve değişen dünyada toplum olarak yerimizi almamız mümkün olmamıştır. Toplumumuzun her kesimine hassas olan Türkiye Diyanet Vakfı, kadınlarımızın konumunun daha da iyileştirilmesi konusunda da gerekli hassasiyeti gösterme çabasıdadır.

1996-97 faaliyetlerini bir açılışla kamuoyuna tanıtan Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları da bu amaçla kurulmuştur. Kadın Kollarımız; bir insana

ne kadar da hak verseniz, eğer o insanı eğitmemişseniz o hakkını kullanamayacağı gerçeğinden hareketle, önce insanımızı, özellikle kadınlarımızı aydınlatmayı hedeflemiş, bunu da aralıksız olarak sürdürdüğü panel, konferans, çeşitli eğitici kurslar vb. faaliyetlerle gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bültenimizin bu sayısında özet olarak sizlere aktardığımız “**Günümüz Dünyasında Kadın ve Problemleri**” başlıklı konferans da Kadın Kollarımızın bu faaliyetlerinden biridir.

Bu bültenimizde yer alan bir diğer konu da 1-7 Ekim 1997 tarihleri arasında kutlanan “**Camiler Haftası**”dır. Bilindiği üzere cami, toplayan, bir araya getiren anlamına gelmektedir. Sınıf, renk ve ırk ayrımının tamamen ortadan kalktığı tek mekandır camilerimiz. Atalarımız yıllardır bu ibadet mekanlarını inşa etmede büyük bir hassasiyet göstermiş ve büyük şaheserler vücuda getirmişlerdir. Atalarımızın bu hassasiyeti günümüzde Vakfımızca gözetilmektedir.

Ancak son yıllarda, estetikten uzak camilerin inşa edilmesi toplumumuzun bir çok kesimini rahatsız eder hale gelmiştir. Buna bir çözüm yolu getiren Türkiye Diyanet Vakfı, estetiğe uygun camilerin vücuda getirilmesi amacıyla “**Tıp Cami Projesi**” adı altında projeler hazırlamıştır. Cami yaptırmak üzere Vakfımıza müracaat eden vatandaşlarımıza bu projeler ücretsiz olarak verilmektedir.

Bütün bu çabalarımız, milletimizin birliği, toplumumuzdaki sevgi ve saygının yaygınlaşması ve hoşgörünün sağlanmasına yöneliktir.

Çalışmalarımız ve dualarımız, birliğimiz ve dirliğimizin daim olması içindir.

Saygılarımla

12. Camiler Haftası

12. Camiler Haftası Kocatepe Camii Konferans Salonu'nda muhteşem bir törenle kutlandı. Törene Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili **Yasin Hatipoğlu**, Maliye Bakanı **Zekeriya Temizel**, Devlet Bakanı **Metin Gürdere**, Devlet Bakanı **Salih Yıldırım**, Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Başkanı **Mehmet Nuri Yılmaz**, bazı milletvekilleri, belediye başkanları ve kalabalık bir topluluk katıldı.

Hafta münasebetiyle ilk konuşmayı yapan Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz; Camiler Haftası'nın yalnızca Türkiye'de kutlandığını, diğer İslâm ülkelerinde böyle bir merasim icra edilmediğini ve bunun da iyi bir gelenek olarak Türkiye'de devam ettiğini söyleyerek sözlerine başladı.

Bu haftanın amacının; camilerin onarımını, bakımını, genel bir temizliğini yaptırmak ve camilerin toplum hayatındaki yerini, önemini toplantılarla, sempozyumlar vb. faaliyetlerle halka duyurmak olduğunu söyleyen Mehmet Nuri Yılmaz; bu tür toplantıların Türkiye sathında tüm il ve ilçe müftülükleri ile yurtdışında müşavirlikler vasıtasıyla kutlanmakta olduğunu ifade etti.

Caminin; toplayan, bir araya getiren anlamına geldiğini ifade eden Mehmet Nuri Yılmaz, tarih boyunca semavi olan veya olmayan tüm din mensuplarının ibadet ettikleri bir mekanın olduğunu ve bu gün de bu mabedlerin bulunduğunu söyledi.

Mehmet Nuri Yılmaz İslâm Dini'nde hiç bir mabede dokunulmadığını ve mabedlere karşı saygılı olduğunu ifade ederek "İlahî irade tüm dinlerin mabedlerinin yaşamasından yanadır. Türk milleti olarak bizler sadece kendi mabedimize değil bütün mabedlere saygılı oluruz." dedi.

Türk milletinin tarih boyunca gayri-müslimlerin mabedlerine gösterdiği hassasiyeti, onların bizim mabedlerimize göstermediklerine işaret eden Yılmaz, "Rusya'da bağımsızlığını kazanan Türk cumhuriyetlerinde komünizm bütün camileri yerle bir etmiştir. Bu gün bu ülkeler ezan sesine hasrettir. Bizler milletimizin büyük gayret ve himayeleriyle burarlarda camiler inşa ediyoruz." dedi.

Camilerin Allah'ın evi ve Beytullah'ın birer şubesi olduğunu belirten Mehmet Nuri Yılmaz "Cami yapmak imanın bir telkinidir. Allah'a olan bağlılığın bir ifadesidir. Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın mescitlerini ancak Allah'a inanan, ahiret gününe inanan, namazını kılan, zekatını veren ve

Mehmet Nuri YILMAZ • Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti Başkanı

Zekeriya TEMİZEL • Maliye Bakanı

Allah'tan başka hiçbir şeyden korkmayan insanlar imar eder. Umulur ki bunlar hidayete erenler sınıfından olur denmektedir." dedi.

Camilerde ayrımların olmadığını ifade eden Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz "Bakınız; işçi patronun önünde namaz kılar, ast üstünün önündedir, memur amirin önündedir. Neferle Cumhurbaşkanı aynı safta omuz omuza ibadet ederler. İşte eşitlik kâmil mânada camide tecelli etmektedir. Bundan dolayı camilerimiz çok önem taşır. Yine bakarsınız siyah ırka mensup insanlarla beyaz ırka mensup insanlar aynı safta ibadet etmektedirler. Hepsinin maksadı, matlubu Allah'ın rızasını kazanmaktır. Orada ayrılık-gayrılık yoktur. Keşke sosyal hayatımızda da bu ayrıcalıklar kalksa, hep bu ruhla, bu şuurla yaşayabilssek." dedi.

Camilerde ilahi mesajların verildiğini ve Hz. Peygamberimizin mübarek sözlerinin anlatıldığını söyleyen Yılmaz, "Camilerde iman, ibadet ve ahlâk konularında halkımız aydınlatılır. Camilerin icra ettiği önemli fonksiyonlardan birisi de budur." dedi.

Camilerin aynı zamanda birer eğitim kurumları olduğuna da işaret eden Yılmaz, "Bugün vaizlerimiz kürsülerde, hatiplerimiz minberlerde İslâm'ın yüce esaslarını insalara telkin etmektedirler. Şehitliğin, gaziliğin sevabı orada öğretilir. Komşu hakları, anne-babaya saygı orada belletilir. İnsan haklarının değeri orada insanlarımızımıza duyurulur. Dinle ilgili dünyada bize gerekli olan herşeyle alakalı malumat camilerde insanlarımızı öğretir." dedi.

Camilerin aynı zamanda birer sanat eserleri olduğunu ve İslâm Dini'nin sanata çok önem verdiğini söyleyen Meh-

Salih YILDIRIM • Devlet Bakanı

met Nuri Yılmaz, bugün yapılan camilerin çoğunun estetikten uzak olduğunu ifade ederek, cami yaptırmak isteyen vatandaşların Diyanet Vakfı'na müracat ederek tip cami projelerinden ücretsiz olarak alabileceklerini söyledi.

Daha sonra bir konuşma yapan Maliye Bakanı Zekeriya Temizel İslâm Dini'nin birleştiriciliğin bir simgesi olan camilerin özellikleri ve işlevleri konusunda, bir haftalık zaman ayırmanın yetersiz olacağını belirterek, konuya tüm toplumun ilgisini çekmek ve bu haftadaki etkinliklerin yansımaları bakımından bu haftanın önemli olduğunu söyledi.

Caminin toplumsal hayattaki önemine değinen Temizel "İçerisinde Allah'ın yüce isminin anıldığı ve namaz ibadetinin yerine getirildiği, toplumsal dayanışmanın özünü teşkil eden, birlik bilincinin pekiştirildiği mabetlerimiz olan cami ve mescitler; kitlesel ve yaygın din eğitimi ve öğretim kurumları olarak da oldukça önemli bir işlev görmektedir. Önemli olan bu kutsal ibadet mekanlarının bu niteliklerinin korunmasıdır." dedi.

Devlet Bakanı Metin Gürdere de hafta münasebetiyle yaptığı konuşmada Türk-İslâm medeniyetinin bir vakıf medeniyeti olduğunu belirterek, özellikle Anadolu Selçuklular'ında, Tanzi-

Metin GÜRDERE • Devlet Bakanı

mata kadar da Osmanlılarda devletin han, hamam, kervansaray, cami, köprü yaptırma sorumluluğunda olmadığını, bu işlerin vakıflar tarafından gerçekleştirildiğini ve devletin de bunları teşvik ettiğini söyledi.

Vakıf eserlerinin içinde camilerin ayrı bir yeri olduğuna işaret eden Gürdere "İnsanlar dinî heyecanlarını camilerde sanat şaheserlerinin ortaya çıkmasına yönlendirmiş ve bugün de gözlerimizi kamaştıran çok güzel eserler ortaya çıkarmışlardır." dedi. Gürdere camilerin birer ibadet yeri olduğu gibi, bu toprakların tapu senetleri ve mühürleri olduğunu da sözlerine ekledi.

Devlet Bakanı Salih Yıldırım da camilerin inancın ve varlığımızın simgesi olduğunu belirterek "Toplumlarda her fikri taşıyan, her görüşü paylaşan ilkeleri farklı, hedefleri farklı olan kurumlar, insanlar olabilir. Bunların yöntemleri farklı olabilir. Ancak bizim dinimizin çok farklı bir özelliği vardır. Dinimiz birleştiricidir

ve güzelliğin simgesidir. Bu bakımdan bu güzelliği paylaşabilmenin, yaşayabilmenin en güzel yerlerinden biri camilerdir." dedi.

Son konuşmayı yapan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Yasin Hatipoğlu da camilerin asıl fonksiyonun mut-

teki insan yetiştirmek olduğunu belirterek "Camiler mütteki insanların yetiştirileceği eğitim kurumlarıdır. Tevbe Suresi'nin 18 ayetinde 'Allah'ın mescitlerini ancak Allah ve Ahiret gününe iman eden, namazı dosdoğru kılan, zekatı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder. İşte kurtuluşa ermişlerden olmaları, umulanlar bunlardır.' Peki bunun aksi olursa ne olur? Bakara suresi 114 ayette 'Allah'ın mescitlerinde O'nun adının anılmasına engel olan ve onların harap olmasına çalışanlardan daha zalim kim vardır. Bunlar için dünyada rezillik, ahirette de büyük bir azap vardır.' buyurulmaktadır" dedi.

Yasin HATİPOĞLU
TBMM Başkan V.

Kayseri Müftülük Sitesi'nin Temeli Atıldı.

● Kayseri müftülük sitesi'nin temeli düzenlenen bir törenle, dualarla atıldı.

● Törene Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı **Mehmet Nuri Yılmaz**, Kayseri Valisi **Mevlüt Çetinkaya**, Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı **Mahmut Gürgür**, Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Üyeleri **Prof.Dr. Mustafa Uzunpostalcı**, **Şevki Özkan**, **Mehmet Kervancı**, Erciyes Üniversitesi Rektörü **Prof.Dr. Mehmet Şahin**, Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı **Doç.Dr. Şükrü Karatepe**, Adana Müftüsü **İsmet Selim**, Kırşehir Müftüsü **Aydın İşbakan**, ilçe kaymakamları, ilçe belediye başkanları, ilçe müftüleri, siyasi parti temsilcileri ve kalabalık bir topluluk katıldı.

Törenin açış konuşmasını yapan Kayseri Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Necmettin Nursaçan 32 yıl önce inşa edilen müftülük hizmet binasının artık günümüz şartları içerisinde ihtiyaca cevap veremediğini, merkez ilçe müftülüklerinin kirada oturduklarını ifade ederek, Kayseri halkına daha iyi mekanlarda hizmet vermek amacıyla yeni müftülük hizmet binasının yapımına karar verdiklerini söyledi.

İnşa edilecek müftülük hizmet binası hakkında bilgi veren Nursaçan, sitenin iki bloktan oluşacağını, birinci blokta, konferans salonu ve caminin yer alacağını, ikinci blokta ise müftülük hizmet binası, kütüphane, yayınevi, hac bürosu ile il ve ilçe müftülüklerinin yer alacağını söyledi.

Necmettin Nursaçan son olarak müftülük hizmet binasının yapımı için emeği geçen ve yardım edeceklerini talep eden hayırseverlere teşekkür etti.

Daha sonra bir konuşma Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti üyesi ve Genel Müdürü Mehmet Kervancı da davetlilere şu şekilde hitap etti;

Hakka hizmet halka hizmette geçer

"Türkiye Diyanet Vakfı, huzurlarınızda yeni bir hizmete daha imza atıyor. Mutluzuz. Gururluyuz.

Vakfımız bugün 920 şubesi ile, gücünü insanımızın iman esprisinden alarak Türkiye'nin dinî ve kültürel hayatına hizmet et-

mektedir. Camilerin yapımı ve hizmetleri, Kur'an kursu, imam-hatip liseleri ve müftülüklerin yapım ve hizmetleri yanı sıra Avrupa'dan Türk cumhuriyetlerine kadar uzanan bir hizmet alanımız vardır. Bu alan içerisinde her türlü dinî ve kültürel hizmeti inançla, aşkla gerçekleştirmekteyiz.

Dünya bugün, global bir köy haline gelirken, bizleri kitle iletişim araçlarıyla şartlandırarak başka kültürlerle ait kodları ve simgeleri hiç farkına varmadan bize enjekte eden bir dünyaya doğru gidiyoruz.

Köklü bir tarihe ve medeniyete sahip bir millet olarak bugünlerden yarınlar var olma gayreti gösterirken yaslanacağımız ve besleneceğimiz ana kaynak milli değerlerimiz ve müştereklerimiz olacaktır. Bunlar genel kategoride dinimizdir, dilimizdir, bayrağımızdır, istiklâl marşımızdır, aile bağlarımızdır, örf ve adetlerimizdir, vs. Bizi biz yapan bunlardır. Millet olarak tüm insanlığa ulaşma çabamızda, insan olarak dünyada inançlı ve huzurlu, ahirette mü'min olma ceahdimizde bizi donatan ve güçlü kılan bu değerlerimizdir.

İşte Türkiye Diyanet Vakfı, bu ulvî gayeye hizmetin bir örnek kuruluşudur. Tarihi kültür mirasımızı temsil eden, onu yaşadığımız günde aktif hale getiren bir sosyal hizmet müessesesidir.

Bu amaçla, Vakfımıza bağlı ISAM, ilk defa Türk bilim adamlarının katkılarıyla bir İslam Ansiklopedisi'nin yayını gerçekleştirilmektedir. Bugün 15. cildi çıkmış bulunan İslam Ansiklopedisi, Türk kültür ve irfanının bir ürünüdür. Ayrıca ilim adamı yetiştirmek için hizmet veriyoruz. Yurtiçinde ve yurtdışında doktora yapan araştırmacılarımız var ve bunların sayılarını çoğaltmaya devam ediyoruz. Çeşitli burslarla ilim hayatını destekliyoruz. Türk Cumhuriyetlerinde, Balkanlarda dinî ve ilmi hizmetler veriyoruz. Matbaa kuruyoruz, imam-hatip liseleri, ilahiyat fakülteleri açıyoruz. Cami inşa ediyoruz, öğrenci yetiştiriyoruz. Temel esprimiz, kafası ilme, kalbi Allah'a bağlı insan yetiştirmektir.

Üniversite bulunan çeşitli illerimizde 15 yayınevimiz hizmet etmektedir. 260 yayınımla ilme, kültüre, irfana imzamız atıyoruz. Bunlardan 16.ncısı olacak Erzurum yayınevimizin açılışını yakında gerçekleştireceğiz. Erzincan ve Sivas'ta yayınevi çalışmaları

rimız devam etmektedir. İnşallah gelecek yıl bu mekanda da örnek bir yayınevi açacağımızı ümit ediyoruz.

Ayrıca 1989 yılında "Kutlu Doğum Haftası" adıyla bir hafta ihdas ettik. O günden bu yana bu haftayı uluslararası sempozyumlarla, çeşitli etkinliklerle kutluyoruz. Bu kutlamalarla Peygamberimizin şahsında İslâm'ın dünya görüşünün açıklığa kavuşturulmasını sağlamaya çalışıyoruz.

Hakka hizmet halka hizmetten geçer. Halka hizmet inançla, ilimle ve aşkla olur. Biz, bu hizmetler kervanını, yarınki inançlı nesillere devretmek üzere geçmişten emanet aldık. Bu şuurdayız. İnançlı halkımızın gönlüyüz, umuduyuz. İşte yeni bir eserle, yeni bir hizmetle karşınızdayız.

Allah'ın rahmet ve bereketi, selam ve esenliği yüce milletimizin üzerinde olsun. Allah ömür versin, aşk versin, güç-kuvvet versin hizmet edelim, hizmette yarışalım, hizmetle yaşayalım."

Bizim Dinimiz Sevgi Dinidir

Daha sonra kürsüye gelen Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz'da müftülük sitesinin temel atma töreni için Kayseri'de bulunmaktan duyduğu memnuniyeti dile getirerek, sitenin kısa zamanda hizmete açılması temennisinde bulundu.

Mehmet Nuri YILMAZ • Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı

İslâm Dini'nin ulvî ve mukkades bir din olduğuna işaret eden Mehmet Nuri Yılmaz "Bu dinin yüceliğini bütün dünya takdir etmektedir.

Günden güne ihdita hadiseleri artmaktadır. Yani gayrimüslimler İslâmiyeti okudukça anladıkça bu dine koşmaktadır." dedi.

İslâm Dini'nin sevgiyi, saygıyı kardeşliği, Cenabı hakkın rahmetine

teslim olmayı emreden bir din olduğunu söyleyen Mehmet Nuri Yılmaz, bu tür eserlerin vücuda getirilmesiyle insanlara daha iyi hizmet verileceğini, bu hizmet binalarında dinin insanımıza daha çok anlatılacağı ve böylece toplumumuzda huzur, sükun, muhabbetin tam manasıyla tecelli edeceğini söyledi.

Bugün Türkiye'de ve dünyada sevgi ve muhabbetin eksik olduğunu ve sevginin olmadığı yerde nefretin hakim olacağını söyleyen Mehmet Nuri Yılmaz "Nefretin hakim olduğu bir ülkenin ayakta durması mümkün değildir. Eğer insanlar birbirini sevmiyorsa, İslâmın emrettiği muhabbet yoksa, o ülke mahkum olmaya mecburdur. Bizim dinimiz sevgi dinidir, Hz. Peygamberimizin yolu muhabbet yoludur. Cemman birbirimizi sevmeliyiz, birbirimizde erimeliyiz. İslâmın bizden istediği budur. İşte meydana gelen bu eser de bu muhabbetin İslama olan bağlılığın bir eseri olacaktır." dedi.

Tören münasebetiyle Kayseri Valisi Mevlüt Çetinkaya ile Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Şükrü Karatepe de duygu ve düşüncelerini dile getiren birer konuşma yaptılar.

Tören konuşmalarını müteakip Kayseri Belediye Başkanı Şükrü Karatepe tarafından Vakfımız Mütevelli Heyeti Üyesi ve Genel Müdürü Mehmet Kervancı'ya bir şükran plaketi verildi.

Türkiye Diyanet Vakfı
KADIN KOLLARI
1997-1998 Dönemi
faaliyetlerine başladı.

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

Ayşe SUCU • TDV Kadın Kolları Başkanı

Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları 1997-1998 yılı faaliyetlerine düzenlenen bir çaylı toplantı ile başladı. Her kesimden bir çok kadının iştirak ettiği toplantıda slayt gösterilerinin yanı sıra, kadın kollarının faaliyetlerini anlatan bir de fotoğraf sergisi açıldı.

maktadır. 1996 yılında kurulan Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları, kurulduğu günden itibaren bugüne kadar, onbeş günde bir değişik konularda panel ve konferanslar düzenlemekte, sosyal yardım faaliyetlerinde bulunmakta ve İslâmî konularda ders programları düzenlemektedir.

1997-1998 faaliyet döneminde gerçekleştirilecek hizmetlerin anlatıldığı ve ilginin birhayli fazla olduğu toplantıda bir konuşma yapan Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları Başkanı Ayşe Sucu dinleyicilere şu şekilde hitap etti :

"Biz Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları olarak, kendimizden milleti-

mize ve Devletimize varıncaya kadar, her kademe ve çevrede bir takım sorumluluk ve yükümlülükler taşıdığımıza inanıyoruz. Sorumluluklarımızı yerine getirip, yükümlülüklerimize de sahip çıktığımız takdirde, bir taraftan fert olarak görevimizi yapmış olmanın hazzını yaşıırken, diğer taraftan milletimizin huzur ve mutluluğuna da katkı sağlamanın kıvancını duyacağız.

Bugün, bütün ileri ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de gönüllü kuruluşların önemi giderek artmaktadır. Her şeyi Devletten beklemek doğru olmadığı gibi; bütün problemlerini çözebilmiş devlet bulmak da mümkün değildir. Bu yüzden, iyiye, doğruya, güzele doğru gidilecek yolda, Devletiyle ve milletiyle el ele, omuz omuza, yürüyecek gönüllü kuruluşlara duyulan ihtiyacı iyi değerlendirmek gerekmektedir.

İşte biz de bu gönüllü kuruluşlardan biri olarak, özellikle dinî alanda kadınıma hizmet sunmak, yapılacak hizmetlere kadınımanın katkısını sağlamak, dinin ve dinî değerlerin sağlam ve güvenilir kaynaklardan doğru öğrenilmesine ve her türlü olumsuzluklardan uzak bir şe-

Vakfımız tarafından; kadınları dinimizin emrettiği bir seviyeye ve toplumdaki layık olduğu yere getirebilmek amacıyla kurulan Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları; Türk-İslâm kültürünün dinî, millî ve tarihî değerlerinin öğretilmesi gayesiyle sosyal ve kültürel amaçlı çalışmaların gerçekleştirilmesini sağlamak, İslâmın ve Kur'an'ın doğru öğretilip anlaşılması ve aydınlatılmasına katkıda bulunmak, (Oku-Anla-Yaş) prensiplerinin hayata geçirilmesi yönünde çalışmalar yap-

kilde, bütün sadeliğiyle ve içtenlikle yaşanmasına yardımcı olmak gibi amaçlara ulaşmayı kendimize faaliyet alanı olarak seçmiş bulunmaktayız.

Şu hakikati görmemiz gerekir ki, din insan için olsun, toplum için olsun, vazgeçilmez bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyacın kaynağı insanın kendi yapısı ve yaradılışıdır. Dolayısıyla, dindar olmanın tek ve yeterli sebebi, insan olarak yaratılmış olmaktır.

Dinin bir ihtiyaç olarak görülüp, bu ihtiyacın sağlıklı olarak, zamanında ve yeterli düzeyde karşılanması, huzur ve mutluluk kaynağıdır. Bu ihtiyacın gözardı edilmesi veya sağlıklı, yetersiz, zamansız karşılanması da çok çeşitli problemlere sebebiyet vermektedir.

Dini kaynaklı problemlerimizin sebebi kesinlikle dinimizin kendisi değildir. Bilakis dinde problem yaratan esas sebep, eğitiminden yaşanmasına kadar, bizim dinimize olan yaklaşımımızdaki çok çeşitli eksiklikler ve yanlışlardır.

Fert ve toplum için taşıdığı önemin bir sonucu olarak, din en büyük ortak değerdir. Bundan dolayı

da din; hakkında hemen hemen herkesin kanaat belirttiği bir konu olmaktadır. Bir hususta görüş sahibi olmak için evvelâ o konuda doğru ve yeterli bilgi sahibi olmak gerekir.

Din deyince, bir takım emir ve yasaklardan, ödül ve cezalardan önce, gerek Yüce Yaratıcıyla-yaratılanlar arasında, gerek kulların birbirleri arasında, karşılıklı sevgi ve saygıya dayalı bir bağlılığın akla gelmesi gerekir.

Sevgi, saygı, şefkât, merhamet, bağlılık söz konusu olunca, bu konularda bizlerin yâni özellikle annelerin, önceliğini ve önderliğini, herhalde idrâk etmeyen yoktur.

Bu bağlamda, dinin öğrenilmesinde, öğretilmesinde; sevilmesinde, sevdirmesinde, yaşanmasında; yaşatılmasında annenin çok büyük payı ve sorumluluğu vardır.

Mustafa Kemal Atatürk, Türk kadınının özelliklerini sayarken; analığa öncelik vererek şöyle diyor:

“Kadının en büyük vazifesi analıktır. İlk terbiye verilen yerin ana kucağı olduğu düşünülürse, bu vazifenin ehemmiyeti lâıkiyle anlaşılır.”

Takdir edersiniz ki, öğretebilmek için önce öğrenmiş olmak, eğitebilmek için de önce o eğitimi almış olmak gerekir. Dolayısıyla yeni yetişen neslin eğitimi şayet bizim için önemli ise, o nesli yetiştirecek Müslüman-Türk kadınının, Müslüman-Türk anasının eğitim ve öğretimi, önem itibarıyla daha önceliklidir.

Bu konuda yine Atatürk’e kulak verecek olursak, bakınız kendi sorduğu; “... Türk kadını nasıl olmalıdır?” sorusuna bizzat kendisi nasıl cevap veriyor. “...Türk kadını, dünyanın en münevver, en faziletkâr ve en ağır kadını olmalıdır. Ağır; sıklette değil; ahlâkta, fazilette ağır, vakur bir kadın olmalıdır. Türk kadınının vazifesi, Türk’ü, zihniyetiyle, pazusuyla, azmiyle korumaya ve savunmaya gücü yeten nesiller yetiştirmektir.”

Milletin kaynağı, toplum hayatının esası olan kadın, ancak fazilet-kâr olursa vazifesini yapabilir.

Herhalde kadın, çok yüksek olmalıdır. Burada, Fikret merhumun, cümlece malûm olan bir sözünü hatırlatırım:

“Elbet sefil olursa kadın, alçalır beşer.” diyor Atatürk.

Toplumumuzun çok acı bir gerçeğidir ki, gerek dini eğitim konusunda, gerek eğitime konu olan diğer alanlarda erkeklerimiz çağın hayli gerisinde olduğu gibi kadınlarımız da erkeklerimizden geri durumdadır. (Toplumumuzun çoğunluğuna baktığımızda)

Ayrıca toplumun değişik katmanlarına baktığımızda, bilhassa kadın kitlesiyle ilgili olmak üzere, genel eğitim alanında önde olan kesimde din eğitiminin, kendini dindar olarak tanımlayan kesimde de genel

eğitimin büyük eksikliğini görmekteyiz.

Halbuki eğitim faaliyetleri bir bütündür ve insanın maddesiyle, manasıyla bir bütün olarak alınıp yetiştirilmesi gerekmektedir.

Ayrıca kadının eğitiminde görülen eksikliği, dindarların tabii bir sonucu olarak görmek de son derece yanlıştır.

Dünya hayatını iyi yaşamak için gerekli olan bilgilere karşı yeterli duyarlılığı ve gayreti gösterenlerin, dinî hayatın dünyayı ve ahireti ilgilendiren kimliğini gözardı etmeleri ne kadar yanlışsa, yetersiz ve sağlıklı yollardan aldığı dinî eğitimle yetinip, hayatın diğer alanlarını ihmal etmek de o kadar yanlıştır.

Bilhassa kadının eğitimi konusunda gösterilen ihmalin dindarlıkla ve din ile en ufak bir ilgisi yoktur. Hz. Peygamber devrinde ve sonrasında kadın, ilimde, eğitimde, öğretimde ve hayatın bütün alanlarında cemiyetin içinde erkeklerle birlikte yer almıştır.

Sevgili Peygamber Efendimiz (S.A.V.) 'Rütbelerin en yücesi ilim rütbesidir' yine 'Alimlerin kalemlerinden damlayan mürekkep (Allah yolunda) şehit olanların kanlarından daha hayırlıdır.' bu yurmuş ve kadın-erkek ayrımı yapmadan ilim öğrenmenin bütün müslümanlara farz olduğunu açıkça belirtmişlerdir. Bu gerçeği, bütün açıklığıyla bir kere de sizlere yine Ata-

türk'ün ağzından sunmakta yarar görüyorum.

Atatürk diyor ki;

"Düşmanlarımız bizi dinin tesiri altında kalmakla suçluyor; duraklayışımızı ve çöküşümüzü buna bağlıyorlar. Bu hatadır. Bizim dinimiz hiç bir vakit kadınların erkeklerden geri kalmasını istememiştir. Allah'ın emrettiği şey erkek ve kadın her Müslümanın beraberce ilim ve irfan öğrenmeleridir. Kadın ve erkek bu ilim ve irfanı aramak ve nerede bulursa oraya gitmek ve onunla donanmış olmak mecburiyetindedir."

Evet, değerli konuklar, Atatürk'ten naklettiğim bu sözleri kimin söylediğini, belirtmeden nakletseydim, eminim ki, cami kürsüsünden bir vaizin söylediği sözler olarak düşünebilirdiniz. Çünkü bu sözlerin içinde geçen cümlelerin önemli bir bölümü Hz. Peygamber Efendimizin hadislerinden alınmadır. Yani şunu demek istiyorum: İslâm Dinî'nin kadına bakış açısıyla, Atatürk'ün Müslüman-Türk kadınına yüklemek istediği misyon arasında açıkça görülen bir paralellik bulunmaktadır.

İşte biz, Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları olarak, faaliyetlerimizde hedef kitle aldığımız Müslüman-Türk kadınına, ev hanımıyla, çalışanıyla, öğrencisiyle, mezunuyla, küçüğüyle, büyüğüyle, bütününe dinimizin ve İslâm'dan ilham ve tesir alarak Atatürk'ün bizlere biçtiği misyonu yerine getirmesinde yardımcı olmaktır.

Toplumumuzun kalkınma yolunda, en iyi şekilde ve en kısa sürede yol alabilmesi için, toplum fertlerinin, kadın erkek ayırımı yapılmaksızın bu konuda yeterli eğitime (yetişkinliğe) kavuşması gerekmektedir. Kadınları ihmâl edilmiş bir toplumdan kalkınma yolunda atılım beklemek, tek kanatlı kuşun uçmasını beklemek kadar mânâsızdır, beyhüdedir.

İşte Atatürk "Bir toplum, bir millet, erkek ve kadın denilen iki cins insandan meydana gelmiştir." diyor ve soruyor:

"Kâbil midir ki, bir kitlenin bir parçasını geliştirelim, diğerini ihmâl edelim de kitlenin bütünü gelişmişliği yakalasın? Mümkün müdür ki, bir toplumun yarısı topraklara zincirlerle bağlı kaldıkça, diğer kısmı semâlara yüksele-bilsin?"

Sonra şöyle devam ediyor:

"Şüphe yok ki, gelişme adımları, dediğim gibi, iki cins tarafından beraber, arkadaşça atılmak; gelişme ve yenileşme alanında birlikte yol almak lazımdır."

Müslüman-Türk kadını olarak, kendimizden başlayıp millet ve Devletimize varıncaya kadar

her kademeye karşı yerine getirmek zorunda olduğumuz yükümlülük ve sorumluluklarımıza, gelin birlikte sahip çıkalım; bu ulvî yolda el ele, kol kola, omuz omuza birlikte yürüyelim.

Ve öyle bir hayat yaşayalım ki ölüm, bir sevinç bir gülüşe, Mevlana'nın deyimiyle düğün gününe dönüşsün...

Muallim Cûdî Efendi'nin bir dördlüğü ile sözlerimi noktalıyorum.

Yâdında mı doğduğun zamanlar

Sen ağlar iken gülerdi âlem

Öyle bir ömür sür ki olsun

Mevtin sana hande, halka mâtem

Toplantıda sunulan tasavvuf musikisi konseri dinleyicileri duygulu saatler yaşattı.

**Hüseyin
ALBAYRAK**
Yurtlar ve
Sosyal
Tesisler
Müdürü

Türkiye Diyanet Vakfı Öğrenci Yurtları

Yarınlarımızın teminatı olan öğrencilerimizin en iyi şekilde yetişmelerini hedefleyen Türkiye Diyanet Vakfı, bu maksatla 1987 yılından buyana verdiği hizmetlerle örnek olmuş ve haklı olarak eğitim çevrelerinin ilgi ve takdirini toplamıştır.

Günümüz Türkiye'sinde nüfusun köylerden kentlere akması, okuyan nüfusun artması ile yerleşim merkezlerinde mesken ve barınma sorunu giderek ağırlaşmıştır. Bu durumda her türlü etkiden uzak sağlıklı ve güvenilir yurt arayışı gündeme gelmiş ve öğrencilerimiz bu arayış içine girmişlerdir. Öğrencinin başarısında ve kişilik kazanmasında büyük etkisi olan yurtların önemi bir kere daha ortaya çıkmış ve bu ihtiyaca Türkiye Diyanet Vakfı açtığı yurtlarla da cevap vermeye çalışmıştır.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın konuya büyük bir ciddiyetle yaklaşması, hizmete sunduğu yurtlarda güven, huzur ve sağlıklı çalışma imkânları sağlaması ile büyük ragbet görmüş ve bu yurtlarda barınan öğrencilerin başarıları dikkat çekmiştir. Bu ise yurtlarımızın diğer bir tercih unsuru olmuştur. Yurtlarımızda öğrencinin çalışmasını engelleyici hiçbir durum ve meşguliyet söz konusu olmadığı gibi, çeşitli sosyal etkinliklerle de öğrenci çalışmaya ve başarılı olmaya teşvik edilmekte, başarılı olan öğrencilerimiz ödüllendirilmektedir.

Yurtlarımızda öğrencilerimize bir ana-baba şefkati ile sahip çıkılmakta, bir aile ocağı havası içinde hizmetler verilmeye çalışılmaktadır. Öğrencinin durumu, tutum ve davranışları takip edilmekte, elden gel-

diğince kendisine yardımcı olunmaya çalışılarak iyi yönde gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığı, Türkiye Diyanet Vakfı ile Vakfın işletme ve iştiraklerinde çalışan personelin yurtlarımızda barınan bir çocuğu için %20, iki veya daha fazla çocuklarının her biri için de %25 özel indirim uygulanmaktadır.

İl ve ilçe şubelerimiz aracılığıyla hizmet verilen 170 ortaöğretim öğrenci yurdunun yanı sıra, Genel Merkezimizce yönetilen yüksek öğrenim öğrenci yurtlarımızda da yeni öğretim yılında hizmetlere devam edilmektedir. 1997-1998 öğretim yılı için hizmet veren öğrenci yurtlarımız şunlardır:

1. **Kastamonu Kız Öğrenci Yurdu** (250 öğrenci kapasiteli)
2. **Konya Erkek Öğrenci Yurdu** (510 öğrenci kapasiteli)
3. **Kayseri Kız Öğrenci Yurdu** (320 öğrenci kapasiteli)
4. **Bursa Erkek Öğrenci Yurdu** (310 öğrenci kapasiteli)

5. **Ankara/Altındağ Kız Öğrenci Yurdu** (200 öğrenci kapasiteli)
6. **Sakarya Güllük Kız Öğrenci Yurdu** (140 öğrenci kapasiteli)
7. **Afyon Sarıkız Kız Öğrenci Yurdu** (180 öğrenci kapasiteli)
8. **Rize Erkek Öğrenci Yurdu** (240 öğrenci kapasiteli)

Ayrıca Bursa'da Osmangazi İlçesi'nde açılan "Erkek Öğrenci Yurdu"nda Türkiye dışından gelen öğrenciler barındırılmakta ve burada barınan öğrencilerin her türlü eğitim, barınma ihtiyaçları karşılanmakta ve ayrıca Türkiye Diyanet Vakfı tarafından her bir öğrenciye 2 milyon TL. cep harçlığı verilmektedir.

Vakfımız bünyesindeki bütün yurtlarımız kaloriferli olup, mesai günlerinde sabah-akşam; cumartesi, pazar ve tatil günlerinde sabah, öğle, akşam yemek verilmektedir. Öğrencilerimiz beslenmelerine özen gösterilmekte ve yemeklerin her yönüyle kaliteli çıkması sağlanmaktadır.

Her yurdun müstakil mutfak, yemekhanesi, kantini, reviri, mescidi, ütü odası, çalışma salonları, kütüphanesi, telefonları ile ideal bir fiziki ortamı mevcuttur. Altındağ ve Konya öğrenci yurtlarımız asansörlü olup, her an öğrencinin hizmetindedir.

Öğrencilerimizin boş vakitlerini değerlendirmek için çeşitli bilgi yarışmaları, sosyal ve kültürel faaliyetlerle, bilgi ve becerileri artırmak için de ücretsiz lisan kursları açılmakta, kız öğrenciler için biçki, dikiş-nakış gibi kurslar açılarak becerileri geliştirilmektedir. Yurtlar arasında düzenlenen sportif faaliyetlerle öğrencilerimizin birbirlerini tanımları ve bedenlen gelişmeleri hedeflenmektedir.

Temizliğe, tertip ve düzene büyük özen gösterilen yurtlarımızda kendi elemanlarımız tarafından günlük temizlikler yapılmakta, yurt tarafından verilen yatak takımları, yine yurt yönetimince yıkattırılarak temiz ve huzur verici bir ortam içinde öğrencilerimizin barınmaları sağlanmaktadır. Devamlı sıcak suyu olan yurtlarımızda, zaman zaman da sağlık taramaları yapılmaktadır.

Emsal diğer yurtlara göre her yönü ile tercih edilen ve denetimlerde daima takdir edilen yurtlarımızın öğrenciye sağladığı güvenli ortam ayrı bir gurur kaynağımızdır. Yurttan ayrılan öğrencilerimizin, baba ocağından ayrılırcasına hatıra defterine yazdıkları, okunmağa değer ifadelerdir.

Yöredeki üniversitelerde her fakülte-den ve yurdun bütün yörelerinden gelen öğrencilerimiz yurtların birleştirici ve güven verici atmosferinde benliklerini bulmakta ve her türlü telkin ve tahrikten uzak huzur içinde öğrenimlerini tamamlamaktadırlar.

Bu meyanda Vakfımız tarafından verilen burslardan da söz etmek istiyorum. Maddi imkanı zayıf olan gençlere yurtiçi ve yurtdışı öğrenimleri sırasında burslar

vermek suretiyle yardımcı olmak, Vakfımızın en önemli faaliyet konularındandır.

Yükseköğrenim gençliğinin büyük bir bölümü orta tabaka ailelere mensuptur. Aylık masrafları, aile gelirlerinin önemli bir kısmına tekabül etmektedir. Kredi ve Yurtlar Kurumu aracılığıyla sağlanan burs imkânıysa, ne yazık ki, yükseköğrenim gençliğinin tamamını kapsamamaktadır. Bu alanda, çeşitli vakıfların ve varlıklı kişilerin yaptıkları katkılar takdire şayan olmakla beraber, asıl ihtiyacın ancak cüz'î bir kısmı karşılanabilmektedir. Sadece hiç bir kurumdan burs almayan öğrencilere burs imkânı sağlayan Vakfımız, gerek kurduğu sistem, gerek ulaşılan sayı ve sarfedilen kaynak ve gerekse gösterilen titizlik itibarıyla da örnek olma vasfını korumaktadır.

Vakıf senedimizdeki hüküm doğrultusunda ve gençlerimizin daha bilgili yetişmelerini sağlamak amacıyla Vakfımızca öğrencilerimize çeşitli maddi destekler sağlanmaktadır. Türkiye Diyanet Vakfı yurtçisinin yanı sıra, uzakdoğu ülkelerinden gelen Müslüman öğrencilere ve özellikle Türk cumhuriyetlerinden gelen Türk ve Müslüman öğrencilere de burs tahsis etmektedir.

1997-1998 öğretim yılında Vakfımız tarafından 55 ortaöğretim öğrencisine 3.000.000.-'er TL., 4500 yükseköğretim öğrencisine 5.000.000.-'er TL., 238

imam hatip lisesi birincisi olup İlahiyat Fakültesine devam eden öğrencilere 5.000.000.-'er TL. burs tahsis edilirken, 500 yabancı uyruklu öğrenciye de öğrenim durumlarına göre üç milyon, beş milyon ve sekizer milyon TL. burs verilmektedir.

TÜRKİYE DİYANET VAKFI YÜKSEK ÖĞRENİM YURTLARIMIZIN ADRES VE TELEFONLARI

Altındağ Kız Öğrenci Yurdu

Etlik Cad. Ziraat Mah. 15. Sk.
No: 21 Dışkapı/ANKARA
Tel: 341 21 30 (4 Hat)

Kastamonu Kız Öğrenci Yurdu

İnönü Mah. Sinanderesi No: 6
KASTAMONU
Tel: 214 23 94 - 212 20 77
Fax: 212 57 45

Konya Erkek Öğrenci Yurdu

Aydınlıkevler Mah. Gültepe Sk.
Selçuklu/KONYA
Tel: 245 13 60 - 245 88 21
Fax: 245 13 62

Bursa Erkek Öğrenci Yurdu

İzmir Yolu 15. Km. Uludağ Ün.
Görükle Kampüsü Yanı
Nilüfer/BURSA
Tel: 442 87 31 • Fax: 442 87 32

Kayseri Kız Öğrenci Yurdu

Deliklitaş Mah. Deliklitaş Cad.
No: 91 Melikgazi/KAYSERİ
Tel: 225 32 60 - 225 50 36
Fax: 225 50 35

Sakarya Güllük Kız Öğrenci Yurdu

Adnan Menderes Cad.
Terminal Girişi SAKARYA
Tel: 276 92 62

Rize Erkek Öğrenci Yurdu

Tophane Mah. Çanakkale Cad.
Tel: 213 04 72 • RİZE

Afyon Sarıkız Kız Öğrenci Yurdu

Kayadibi Mah. Zincirlikuyu Sk.
Sarıkız Camii Yanı AFYON
Tel 212 41 99

Osmangazi

Erkek Öğrenci Yurdu

Hamitler Mah. Huzur Cad.
Havza Sk. Osmangazi/BURSA
Tel: 242 39 68 - 243 72 80

Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları 1997-1998 yılı faaliyetlerine başladı. Bu faaliyetler çerçevesinde geçtiğimiz günlerde Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz'ın konuşmacı olarak katıldığı **"Günümüz Dünyasında Kadın ve Problemleri"** konulu bir konferans düzenlendi.

Katılımın bir hayli fazla olduğu konferansta açış konuşmasını yapan Kadın Kolları Başkanı Ayşe Sucu; erkek ve kadının bir bütünün iki parçası olduğunu ifade etti.

Kadın ve erkeğin, insan denen soyutun, fizikleri ve ruhlarının birbirinden farklı iki ayrı parçası olduğunu söyleyen Ayşe Sucu "Kadın ve erkek fonksiyonları, görevleri farklı olmakla beraber, köken itibariyle, değer itibariyle, insan olma hak ve ceza ve mükâfat görme itibariyle kadın ve erkek eşittirler. Kur'an-ı Kerim'den, erkekle kadının aynı özden yaratıldığını öğreniyoruz. Yaratıldıkları madde itibariyle hiçbir fark yok. Buyruluyor ki, sizi bir tek nefisten yaratan ve gönlünün huzura kavuşacağı eşini de ondan var eden Allah'tır. Kur'an kadının yaratılma sebebinin erkeğe eş olmak olduğunu, bu beraberlikten eşlerin mutlu olup huzur bulacağını haber veriyor." dedi.

Allah kelamının, aynı özden, eş olarak, kendisiyle huzur bulunan ifadelerine rağmen, kadının zaman zaman erkekten daha aşağı veya ikinci sınıf bir yaratılmış gibi telakki edil-

Günümüz Dünyasında Kadın ve Problemleri

mesinin ve muameleye tabi tutulmasının son derece yanlış olduğunu vurgulayan Sucu, "İslâm âleminde, birçok konuda olduğu gibi, maalesef, kadın konusunda da, Kur'an-ı Kerim'in tebliğinden ve Hazret-i Peygamber döneminden uzaklaşıldıkça, asılsız rivayetlere ve İslâm karşıtı düşüncelere sarılmıştır. Halbuki İslâm'da, insan hakları, kadın erkek ayırımı yapılmaksızın, tartışmasız her insana verilmiş en tabii haklardır. Fizikî ve ruhi farklılık gösteren kadın ve erkek, insan olarak eşit, mümin olarak eşit, sorumluluk olarak eşittir. Kur'an-ı Kerim'de "Ey insanlar, doğrusu biz sizi, bir erkekle bir dişiden yarattık. Muhakkak ki, Allah katında en değerli olanınız, O'ndan en çok sakınmanızdır" buyruluyor. Tüm insanlığa ve âlemlere kurtuluş, mutluluk, barış için gönderilen İslâm'ın, kadın ve erkek değer ve haklarında ayırım yapıyor gibi düşünülmesi abesle iştigal etmektir." dedi.

Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları'nın, tarihi seyri içerisinde, kadının sosyal ve siyasal konumu hususunda çok farklı, ama pek çoğu yanlış görüşlerin İslâm'a mal edilmesi sebebiyle kadın konusunu sık sık gündeme getirdiklerini belirten Ayşe Sucu; önemli hakların verildiği ve uygulandığı Hazret-i Muhammed döneminin, kadının sosyal ve siyasal konumu açısından, baz alınacak bir dönem olması gerektiğini söyledi.

Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları'nın, gelişen dünya ve Türkiye şartları karşısında, kadınlarımıza ve genç kızlarımıza daha yakın olabilmek,

Ayşe SUCU • (TDV Kadınlar Kolu Başkanı)

onların problemleriyle ilgilenerek uygun çözümler getirmek maksadıyla kurulduğunu ifade eden Sucu, "Kuruluşundan bu yana, çok kısa zaman geçmekle beraber, kuruluşumuz, büyük bir hamle yapmış ve büyük bir mesafe kat etmiştir. Bu cümleden olarak, konferanslar, paneller, çay sohbetleri, iftar sofraları, konserler, Kur'an-ı Kerim ve meal kursları, hadisler üzerine sohbetler, tasavvuf-felsefe sohbetleri -ki, bu dersler ilahiyat fakültesi öğretim üyeleri tarafından verilmektedir- ayrıca zekât paketleri, eğitim bursu verilmesi, benzeri etkinliklerle, çeşitli kadın kuruluşları ile muhtelif konularda işbirliği gibi sosyal ve kültürel faaliyetlerde bulunduk; bundan sonra da bulunmaya devam edeceğiz inşallah. Kısa zamanda gerçekleştirilen bu faaliyetler, gerek ev hanımlarımız, gerekse çeşitli mesleklere mensup çalışan, etkin, kültürlü hanıme-

fendilerin büyük alakasına mazhar olmuş, bunun yanında 50'ye yakın üniversiteli genç kızımız, hem faaliyetlerimize katılmakta, hem de fiilen ve hasbî olarak kuruluşumuzda çalışmaktadır." dedi.

MEHMET NURİ YILMAZ (Diyanet İşleri Başkanı)

Türkiye Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz'ın "Günümüz Dünyasında Kadın ve Problemleri" konulu özet konuşması.

Kadın konusu, tarih boyunca hep problem olarak, mesele olarak, günümüze kadar taşınmış bir konudur.

İslâm Dini, kadınlara büyük önem vermiştir. Tarihî seyri içerisinde bunu ele alırsak, İslâm Dini'ni kadına verdiği değer bakımından daha iyi kavramış oluruz. Müslümanlığa, gerek Batılılar, gerekse içimizde yaşayan, ama Müslümanlığı çok iyi bilmeyen insanlar tenkitler yöneltmektedirler; İslâm, kadına hiç değer vermemiş, kadını köleleştirmiş, kadını hizmetçi durumuna düşürmüş, onu cemiyetin sosyal bir unsuru olarak sanki hiç kabul etmemiş gibi iddialar söz konusudur.

Şimdi, tarih içerisinde bakarsak, eski Hint dininde, kadınların hiç değeri yoktur. Kadınlar, murdar, temiz olmayan varlıklar sayılırlardı.

Budizimde kadınların dindar olmaları, yani Buda Dini'ne girmeleri uzun zaman kabul edilmemiştir. Buda buna izin vermemiştir. Buda'nın amcazadesi Anenda'nın ısrarı üzerine kadınların Buda Dini'ne girmelerine izin verilmiş; ama, Buda şu ifadelerle bunun yanlış olduğunu : "Eğer kadınlar ki aramıza girdi, kadınlar ki bu dine

girdi, artık bu dinin istikbali parlak değildir, bu din yayılmayacaktır; çünkü, dinimizin içerisine fitne girmiştir." diye ifade etmiştir.

İsrail hukukunda da kadınların pek değeri yoktur. Kadın, hizmetçi durumundadır. Hizmetçiye yapılan muamele kadına yapılmalıdır der. İran'da, yine durum böyle idi. Tabii tarihten söz ediyoruz, bugüne nasıl geldik... Eski Yunan ve Roma'da da yine kadının hiçbir değeri yoktur. İngiltere'de, 11'inci Asra kadar, kadın, şeytan olarak kabul edilmiştir. Hristiyanlık, Hazret-i Meryem'i tebci etmiştir, ona saygı göstermiştir, takdis etmiştir; bununla birlikte, yani zenginini, fakiri, siyahı, beyazı, soylusu, her türlü meslek sahibi insanlar, her türlü meşrep sahibi insanlar Meryem Ana'ya saygı gösterir; ama, kadına şeytan der. Meryem Ana da bir kadın değil miydi?.. Bu nasıl bir zihniyet?!. Hazret-i İsa'yı doğuran anaya sevgi göstereceksiniz, saygı göstereceksiniz; ondan sonra diğer kadınları da insan sınıfından saymayacaksınız!..

Filozoflar bile, Aristo, Eflatun, onlar da kadına değer vermemişlerdir. Hatta, Kant'ı okuyunuz, felsefesinde, irade bakımından zayıf olduklarından, kadınların yönetimde temsil edilmeleri doğru değildir, diyor. Yani, Batı bu haldeydi. İslâm'ın ortaya

çıkıçı dönemlerde, Batı'nın durumu buydu. Kadın, aşağılanmış, kadın fitne kabul edilmiştir, kadın şer aracı sayılmıştır, kadından uzak durma Allah'a yaklaşmanın bir merdiveni, bir vesilesi sayılmıştır.

Arabistan'a gelince; hepinizin çok iyi bildiği gibi, Arap Yarımadasında da kadınlar beşeriyetin en mazlum, en zayıf sınıfını teşkil etmekteydiler. Kız çocukları, diri diri toprağa gömülerek öldürülürdü. Bu; Kur'an'ın ifadesine göre, rızık endişesinden dolayı yapıldı. Artık, çocuklara yeteri kadar yiyecek temin edemeyeceğiz, iâşe ve ibatelerini sağlayamayacağız, o halde onları öldürelim düşüncesi hakimdi. Kur'an-ı Kerim bunu yasakladı, ayette "Rızık korkusundan dolayı çocuklarınızı öldürmeyiniz, onların da sizin de rızıkını ben veriyorum." deniliyor.

İkincisi, kız çocuğuna baba olmak ayıp sayılırdı. Şu adam, şu zatın damadıdır demek bir zilletti.

Kadının, mal mülk sahibi olma gibi hiçbir hakkı yoktu. Kocasını öldükten sonra, miras olarak akrabalarına intikal ederdi. Onları isterse çarşılarda, pazarlarda cariye diye satarlardı, isterlerse öldürürlerdi, her türlü kötü muameleyi onlara tatbik etme hakkına sahiptiler.

İslâm Dini, kadının mevkiini yüceltmıştır. İşte, Asr-ı Saadet döneminde bir göz atalım. Cahiliye döneminde, sadece Arap Yarımadasında değil, bütün dünyada kadınlar haklardan mahrum iken, Hazret-i Peygamber, kadınların mertebesini yüceltmıştır.

Kadınlarla erkekler arasında eşitlik getirmiştir. Bir defa, mükellefiyet, yani Kur'an'da geçen emirler, hem erkekleri, hem kadınları kapsar. İnanın, iman edin diye emirler hem kadınlara, hem erkeklerle aittir. Hiçbir zaman, erkekle kadın arasında bir ayırım yapılmamıştır. İslâm Dini, ilimde, irfanda, fazilette, kadınlarını ilerlemesini emretmiştir. Peygamberimiz hiçbir zaman kadınları rencide edecek söz ve davranışta bulunmamıştır.

Peygamberimiz kadınlarını döven insanlar için şöyle diyor: "Siz nasıl insansınız, gündüz şiddet göstereceksiniz, işkence yapacaksınız, döveceksiniz, gece de aynı yastığa baş koyacaksınız!.. Allah'ın katında en değerli insan, ailesine iyi davranan insandır; en hayırlı insan, ailesine şefkatli davranan insandır."

Tabii, kadınlarla alakalı, sonradan uydurulmuş birtakım rivayetler vardır. İşin en hazin tarafı şudur: Birtakım gelenekler, görenekler din adına anlatılmaya çalışılmıştır. Onun için, milletimizin daha çok dinî eserler okuması gerektiğine inanıyorum. Asıl kaynağından İslâm Dini'ni öğrenmelerine büyük ihtiyaç vardır. Asıl kaynak Kur'an-ı Kerim'dir ve Peygamberimizin sahih sünnetidir. Bunları, okumaya, öğrenmeye büyük ihtiyacımız vardır.

Aile müessesesi, bildiğiniz gibi kutsal bir müessesedir. Hazret-i Peygamberimiz, bu müesseseye çok önem vermiştir. Bugün eğer memleketimizde sağlam bir kurum kalmışsa, o da aile kurumudur. Onun için ayakta durabiliyoruz. Zaten, Anadolu demek de, anaların diyanı demektir. Bu müessesenin saadeti, selameti çok önemlidir. Bugün, boşanmalar çok oluyor. Sadece Türkiye'de değil, dünyanın her tarafında çok hızlı bir boşanma hadiseleriyle insanlık karşı karşıyadır. Ben, zaman zaman çeşitli devletlere mensup yetkililerle yaptığım görüşmelerde onların da bu durumdan şikayetçi olduklarına şahit oluyorum. Halbuki, bizim dinimizde boşanma iyi görülmemiştir. Hazret-i Peygamberimiz, "boşanma helaldir, yasak değildir; ancak, Allah'ın en hoşlanmadığı helal bir şey varsa, o da boşanmadır." buyuruyor.

Aile saadetinin uzaması, devam etmesi için anlayışlı olmaları, anlayışlı davranmaları şarttır. Nikâh sadece bir belediye tescilinden ibaret değil, muhabbet, sevgidir. Bunun olmaması, boşanmaların ana sebeplerin-

den biridir. İslâm Dini muhabbet dinidir. Bu dinin temeli, sevgi üzerine kurulmuştur. Allah'ın sıfatları içerisinde de, muhip (seven) vedud sıfatları vardır. Cenab-ı Hak, sevmiş ve yaratmıştır.

Gayrimüslim evliliği

Gayrimüslim evliliği aile saadeti için nokta engellemektir. Bizim dinimizde, Müslüman bir kadının gayrimüslim bir erkekle evlenmesi caiz değildir. Çünkü, Müslüman kadının yaşamak mecburiyetinde olduğu bir inancı vardır. O inancını tam bir hürriyet içerisinde yaşayabilecek midir; millî geleneklerini sürdürebilecek midir; çocuklarını, yine, millî ve dinî terbiye üzerine yetiştirebilecek midir? Bu endişelerden dolayı, İslâm Dini, Müslüman kadınların, gayrimüslim erkeklerle evlenmelerine izin vermemiştir. Aynı zamanda, siyaset de bunu gerektirmiştir. Devletlerin de bir siyaseti vardır. Onun da gereği olarak izin verilmemiştir. Ama, gayrimüslim bir kadınla evlenilmesine dinimiz ruhsat vermiştir. Çünkü, İslâm Dini, geniş manada bir din ve vicdan hürriyeti getirmiştir. Müslümanın nikâhı altında olan gayrimüslim kadın, istediği gibi inancının gereklerini yerine getirebilecektir. Buna engel olmak, dinimizde caiz değildir.

Başlık Parası

Başlık parası günümüzde sosyal bir yaradır. Bazı doğu illerimizde başlık parası isteniyor. Bunun dinde hiç yeri yoktur. Yalnız, kadının, mihri ödenmelidir. Bu, nikâhta söylenmemiş bile olsa, boşanma meydana geldiğinde, kadın mihri alacaktır. Bunun dışında bahşış, yüzgörümlüğü denilen damadın ödediği bir miktar para, başlık parası gibi ödemeleri de İslâm Dini yasaklamıştır. Hazret-i Peygamberimizin bu hususta da birçok hadis-i şerifleri vardır. Yani, kadın, satılık bir meta değildir. Evlilik İslâm tarafından teşvik edilmiştir. Ev-

lenmeyi Peygamberimiz teşvik etmiştir ve evliliğin de kolaylaştırılmasını ısrarla istemiştir. Peygamberimiz; bunun üzerinde çok titizlikle durmuştur.

Boşanma

İslâm'da, boşanma vardır, helaldir. Ancak, Peygamberimiz, bunu, Allah'ın hoşlanmadığı bir helal saymıştır. Hristiyanlık'ta, Katoliklerde kesinlikle boşanma olmaz. Katolik mezhebinde, Allah'ın birleştirdiğini kimse ayıramaz diyorlar. Peki, geçimsizlik had safhaya vardığında ne olacaktır. Yani, aile yuvası cehennemî bir hayata dönmüştür. Ona, son zamanlarda Papa bir yol buldu, yine boşanma olmaksızın ayrı ayrı evlerde, binalarda yaşayabilirler diyor. Bizim dinimizde ise, aile hayatı cehennemî bir hayata dönüşürse, eşler ızdırap çekiyorlarsa, o zaman boşanma mubah olur, caiz olur. Ancak, bu boşanma sadece eski dinlerde olduğu gibi erkeğe verilmiş hak değildir. Kadının da boşanma hakkı vardır. Yani, erkek boşayacaktır; ama, bazı durumlarda kadın da mahkemeye başvurarak boşanma davası açabilir. Dinimiz, bunu kesinlikle reddetmemiştir. Deliller subuta erdiğinde, İslâm'a göre hâkim onları ayırır. Hatta, evlenirken bile kadın bunu şart koşabilir. Yani, boşanma hakkını bana verersen seninle evleniyorum teklifini erkek de kabul ederse, o zaman boşanma hakkı tamamen kadınların olur. Bu şekilde de evlenme vardır.

Boşanma nasıl olmalıdır? Boşanmanın aslı şudur: Kadınlı erkek arasında geçimsizlik varsa, hakemler arayı bulamıyorsa, boşanma zorunluluğu vardır. Nasıl boşanacaklardır? Şu şekilde boşanma olmalıdır (Sünnet olan da budur, Sünnî boşanma şeklidir). Kadın, temizlik halinde iken kocası tarafından bir defa boşanır. Aradan bir zaman geçer, bir ay geçer. İkinci bir temizlik zamanında yine kocası boşar. Aradan bir ay daha geçer. Tekrar boşar. Yani, üç ay içerisinde boşanma tahakkuk eder. Bu üç

ay içerisinde eşler birbiriyle anlaşabilirler, yuvalarının saadetini tekrar sağlayabilirler. Ama, üç ay içerisinde de eşler anlaşamazsa, demek ki artık o aile hayatı bitmiş demektir. Ondan sonra boşanma gerçekleşir. Sünnet olan boşanma budur.

Boşandıktan sonra, artık eski eşine dönemez, Kur'an-ı Kerim'e göre, Hülle yaptırmak suretiyle kadın eski kocasına dönebilir diyorlar. Peygamberin bir hadisi vardır; diyor ki: **"Hülle yapana da, yaptırana da, Allah lanet etsin."** Bu şu demektir: Kadınlı erkek boşandıktan sonra, kadın ikinci bir evliliğini yapar, ikinci kocası ölür veya onu boşarsa, ondan sonra eski kocasına dönmek isterse dönebilir. Hadise budur. Yoksa, geçici evliliği, muvakkat evliliği dinimiz yasaklamıştır.

Geçici evlilikler kesinlikle dinimizde yasaklanmıştır ve hüllecilik de yoktur. Hatta, muta nikâhı denilen, bugün İran'da cari olan nikâh şeklini de, evlenme şeklini de dinimiz yasaklamıştır. Bir günlük, iki günlük, bir aylık evlenme bize göre doğru bir davranış değildir. Çünkü, aile yuvası devamlılık ister.

Kadınların Okuma Hakkı

İslâm Dini, ilim talep etmeyi, erkek kadın herkese farz kılmuştur. Kadınlar içerisinde büyük hukukçular, fikir adamları, şairler, gönül adamları yetişmiştir. İslâm tarihinde nice bariz simalar, ne müthiş kadınlar yetiştiğini görürsünüz. Ama, yine bugün görüyoruz ki, okuyan kadınların veya yetişmiş olan kadınların sayısı pek az. Öyle değil mi? Belki öğretmen kadın sayısı falan çok; ama, ihtisas görmüş, herhangi bir ilim sahasında uzmanlaşmış kadınlarımızın sayısı da yeterli değildir.

Bizim dinimiz, cehaletin amansız düşmanıdır. Erkek olsun, kadın olsun, doğduğu günden ölünceye kadar ilme ihtiyacı vardır. Yani, her inanan insan, ruhunu Allah'a teslim

edinceye kadar öğrenci olacaktır. Hele, kadınların, daha çok okumaları lazımdır. Çünkü, çocukları en çok etkileyen, babalarından ziyade annelerdir.

Kadınların İş Hayatı

Kadın bir işte çalışabilir mi; din buna ne diyor? Kadın, servet sahibi olabilir, tacir olabilir, ticaretle uğraşabilir. Buna, dinimizde hiçbir engel yoktur ve kadının malı üzerinde de kocasının tasarruf hakkı yoktur. Malı kadının kendine aittir. Kocasına hiç karışamaz. Kadın, tabii, memuriyet görevi de alabilir. Ancak kadınlar yaratılış itibarıyla zarif, narin, nazik olduklarından ötürü, onları yıpratıcı işlerde çalıştırmak doğru değildir. Bir kadın, eline kazma kürek alıp çalışabilir mi, uygun mudur çalışması? Aslında, keşke ekonomik durumumuz ve ailelerin geçimi müsait olsa da, kadın hiç çalışmasa diye düşünüyorum. Yani, çalışmasa derken, böyle, kadının durumuna münasip olmayan işlerde çalışmasa diyorum. Ama bir kadın öğretmen, doktor olmalıdır. Bunlara toplumumuzun ihtiyacı vardır. Kadın hayatın çeşitli kademelerinde çalışabiliyor. Ama, bunu, İslâm adabı içerisinde yerine getirmelidir.

Kadınların Siyasî Hakları

Kur'an-ı Kerim'de, kadınların parlamentoya girmeleri, devlet yönetmeleri, devlet yönetiminde yer almaları hususunda açık bir hüküm yoktur. Yalnız, bir ayet var, diyor ki: **"İnanan erkekler ve inanan kadınlar birbirlerinin dostlarıdır. Onlar iyiliği emrederler, kötülükten sakındırırlar."** Bu ayete dayanarak diyorlar ki, iyiliği emredip kötülükten sakındırma işi, kadının devlet yönetiminde yer almasını gerektirir. Ama, açık değildir bu ayet. Dolaylı olarak ayetten bu hüküm anlaşılmaktadır. İslâm Dininde bunu yasaklayan herhangi bir şey yoktur. Tarihte, emireler de görülmüştür.

Bosna İslâm Akademisinden 5 Öğretim Üyesi Vakfımızı Ziyaret Etti.

Bosna-Hersek Zenitza İslâm Akademisi Dekanı Prof.Dr. Nusret Isanoviç ile Prof.Dr. Ibrahim Krzoviç, Prof.Dr. Dzevdeta Ajanoviç, Prof.Dr. Bilal Hasanoviç ve Doç. Dr. Naila Valijevaç'tan oluşan beş kişilik heyet Vakfımız tarafından kendi istekleri de gözönüne alınarak; Türkiye'yi yakından tanımaları, dinî konularda Vakfımız ve Diyanet İşleri Başkanlığı ile görüş alışverişinde bulunmaları, ilmi konular ile din, dil, sanat ve mimari konularda çalışmalar yapmaları amacıyla ülkemize davet edildiler.

Bosna Hersekten gelen 5 kişilik heyeti kabul eden Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, heyeti Türkiye'de görmekten duyduğu memnuniyeti dile getirdi.

Mehmet Nuri Yılmaz, savaştan sonra Bosna-Hersek'e gittiğini ve her yeri harap halde gördüğünü ifade ederek, "inşallah şimdi tekrar inşa edilmiştir." dedi. Türkiye olarak camilerin onarımını üzerlerine aldıklarını da ifade eden Mehmet Nuri Yılmaz, Osmanlıya dayalı eski bir cami olan Mostar Camisi'nin minaresini de kısa sürede yapılacağını söyledi. Okulları gezdiğini, halkın yaşantısını gördüğünü belirten Yılmaz, "Bosna'da dini hayat çok canlı, ama araç ve gereç ihtiyacı var." dedi.

Bosna İslâm Akademisinden gelen heyet, Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri YILMAZ tarafından kabul edildi.

Bosna-Hersek'i bir Osmanlı şehri olarak gördüklerini ifade eden Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, "Bosna Avrupa'nın ortasında müslüman bir ülke, kimse yok edemez. Tabii bundan rahatsız olan var. Avrupa'nın uzun süre vahşete seyirci kalması da bundan kaynaklanıyor. Bosnalılar göğüslerini silahlara dayaya dayaya zafer kazandılar, kendilerini tebrik ediyorum." dedi.

Bosna-Hersek Zenitza İslâm Akademisi Dekanı Prof.Dr. Nusret Isanoviç de Türkiye'de bulunmaktan büyük mutluluk duyduklarını dile getirerek, Türkiye'den öğrenecek çok şeylerin bulunduğunu söyledi.

Akademilerinde Türkçe dil derisi vermek istediklerini beyan

eden Isanoviç önümüzdeki yıllarda bu uygulamaya başlayacaklarını da ifade etti.

Heyet son olarak Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz'dan Akademi için maddi ve manevi yardım talebinde bulundu.

Türkiye Diyanet Vakfı Genel Müdürü Mehmet Kervancı'yı da ziyaret eden ve bir süre görüşen heyet, eğitim öğretim alınındaki isteklerini burada da dile getirdiler.

Mehmet Kervancı da, Bosna-Hersek'te yaşayan müslümanların harpten dolayı kaynaklanan sıkıntılarının giderilmesi amacıyla imkanlar ölçüsünde eğitim ve diğer konularda her türlü yardıma hazır olduklarını beyan etti.

Daha sonra Türkiye Diyanet Vakfı Genel Müdürü Mehmet KERVANCI, Bosna İslâm Akademisinden gelen heyeti makamında kabul etti.

Dünyanın her yerindeki müslüman topluluklardan Türkiye Diyanet Vakfı'na yardım talepleri geldiğine işaret Mehmet Kervancı, Vakfın da bu talepleri karşılamak gayreti içinde olduğunu belirterek, Türkiye Diyanet Vakfı'nın yurtdışına yönelik faaliyetlerini anlattı.

Bosna-Hersekli müslümanların uzun yıllar emperyalizmin baskısı altında yaşamalarına rağmen dinî yaşantılarını İslâmın espirisine uygun bir şekilde sürdürdüklerini belirten Kervancı "Dini yaşama konusunda Bosna-Hersek'te fazla erezyon olmamış, bu bizim için her türlü takdirin üzerindedir. Birlik ve beraberliğimiz, heyecanımız devam ettiği müddetçe gelecekte İslâm âleminin güzel icraatlar yapacağına inancım tamdır." dedi.

Vakfımız Dış Hizmetler ve Bağlı Kuruluşlar Koordinatörü Niyazi Baloğlu ile de bir görüşme yapan heyet, Türkiye'ye yaptıkları bu ziyaretin çok önemli olduğunu, Türkiye'de edindikleri izlenimler ile tecrübeleri Bosna Hersek'teki benzeri kurumlara aktaracaklarını ifade etti.

Vakfımız Dış Hizmetler ve Bağlı Kuruluşlar Koordinatörü Niyazi

Baloğlu da heyeti Türkiye'de görmekten duyduğu memnuniyeti dile getirerek Bosna-Hersekli insanların ülkelerini koruma adına çoluk çocuk, genç yaşlı herkesin verdiği mücadelenin takdire şayan olduğunu belirtti.

Bosna-Hersek'in huzur ve barış dönemine geçtikten sonra hızlı bir iyileşmenin içine girmesinden büyük memnuniyet duyduğunu belirten Baloğlu, bu dönemde bir akademinin de kurulmasıyla ilim ve fikir adamlarının yetişmesi yönünde önemli bir adım atıldığını dile getirdi.

Niyazi Baloğlu Bosna-Hersek'te şu an dinî ve ilmî kurumların du-

rumunun Türk cumhuriyetlerine nazaran çok iyi olduğunu belirterek, "Her ne kadar Bosna-Hersek'te yaşayanlar çok sıkıntı çekmişse de, şehitler vermişse de şimdi Bosna-Hersek ilmî açıdan önemli bir noktaya gelmiştir. Bu da sevindirici bir olaydır." dedi.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın din hizmetlerini desteklemek, din kültürüne yardımcı olmak üzere kurulduğunu ve kurulduğundan bugüne kadar sosyal, kültürel, eğitim, dinî ve millî alanlarda sayısız hizmetler sunduğunu belirten Niyazi Baloğlu Türkiye Diyanet Vakfı'nın faaliyetleri hakkında bilgi verdi.

Zenitza İslâm Akademisi Dekanı Prof.Dr. Nusret Isanoviç de Akademi olarak çalışma metodlarının Vakıfla aynı olduğunu ifade ederek, öğretim elemanı, yüksek lisans ve ek binaların yapımı için Türkiye Diyanet Vakfı'ndan destek beklediklerini dile getirdi.

Bosna Hersek'ten gelen heyete Vakfımız tarafından Ankara'nın yanı sıra İstanbul, Konya ve Bursa illeri ve buralarda faaliyet gösteren dini ve eğitim kurumları gezdirilerek bilgi edinmeleri temin edildi.

Bosna İslâm Akademisinden gelen heyet Dış Hizmetler ve Bağlı Kuruluşlar Koordinatörü Niyazi BALOĞLU ile de görüştü.

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

TÜRKMENİSTAN'DA OKUTULACAK

DERS KİTAPLARININ BASIMINA

DESTEK SAĞLADI

Türkmenistan ile Türkiye arasında yapılan protokol gereği Türkmenistan'daki ilk ve orta dereceli eğitim kurumlarında okutulacak ders kitaplarından 1997'de 29 adedinin Türkiye'de basılıp teslim edilmesi taahhüt edildi.

Bu çerçevede Türk cumhuriyetleri ve Türk toplulukları ile sosyal ve kültürel ilişkilerden sorumlu Devlet Bakanlığının koordinatörlüğünde yürütülen çalışmalar sonucu, bazı kurum ve kuruluşların böyle bir projeye destekleri sağlandı. Vakfımız da söz

konusu kitapların kâğıt masrafları karşılanmak şartıyla 5 adedinin basımını üstlenip Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi'nin matbaa tesislerinde baskı işlemlerini tamamlayarak projeye destek verdi.

Bu amaçla Vakfımız tarafından üstlenilen onar formalık (160 sayfa) kitabın;

1. Alpebra 6	120.000 adet
2. Çizuv (çizim) 6	120.000 adet
3. Türkmen Dili 4	25.000 adet
4. Türkmenistan'ın Tarihi	90.000 adet

5. Türkmenistan'ın Devlet

ve Hukuk Esasları	90.000 adet
Toplam	445.000 adet

basımı tamamlanıp Türkenistan Büyükelçiliği'ne teslim edilmiştir.

9 Ekim 1997 günü saat 10.00'da Devlet Konukevi'nde, Türkmenistan'ın Latin Alfabesine geçişine katkı amacıyla bastırılan

ders kitaplarının üç milyonuncusunun teslimi dolayısıyla bir tören düzenlendi. Devlet Bakanı Prof.Dr. Ahat Andican'ın iştirakleriyle gerçekleşen törende, projeye destek sağlayan kurum ve kuruluşlara plaketler verildi. Bu sebeple Vakfımız da, katkılardan dolayı bir plaketle ödüllendirildi.

KİŞİDE GÜVEN DUYGUSU VE İSLÂM

Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay

Güvenlik duygusu, insanda, hatta diğer canlılarda en önemli duygudur. İnsanın taşıdığı çok önemli duyguların başında gelir. Çünkü bu duygu zayıflar veya kaybolursa diğer duygular da geriler ve işlemez olur.

Bunun iktisadî, siyasî, ahlakî veya diğer bir takım yönleri vardır. Ama hepsinin başında insanın var oluşuyla ilgili olanıdır. Yani kendi varlığını koruma duygusu en önde gelir. Hakikatta psikologlara göre bu daha sonra gelmektedir. Çünkü psikologlara göre mesela en az seviyede fiziki ihtiyaçlar vardır. Yiyecek, içecek gibi şeyler. Sonra da güvenlik ihtiyaçları gelir. Sevgi, saygı görme, anlayış ihtiyacı, estetik ihtiyaçlar ve kendini gerçekleştirme gibi ihtiyaçlar gelir. Ama demin de işaret ettiğim gibi burada esas olan insan her ne kadar açlık, susuzluk gibi benzeri şeyleri hisse der hayatını devam ettirmek için bunları almak zorunda kalırsa da kendisini emniyette hissetmediği zaman, hayatını güvenlik içerisinde hissetmediği zaman, yahut hayatını tehlikede hissettği zaman, ne içtiği suyun bir damlası boğazından geçer, ne yediği yemeğin bir lokması boğazından geçer, ne de diğer hislerine ait veya zevklerine ait duygular kendini gösterebilir. Çünkü birinci derecede in-

san hayatı tehlikede ise, insan kendini hayatını güvenceye almak, kendini kurtarmak ve korumak ihtiyacı içerisinde olduğundan öncelikle bunu gerçekleştirmek ihtiyacını duyar. Güven duygusu, herhangi bir güvenceye bağlı olan bir kimsenin ruh halini ifade eder.

Güven duygusunun devam etmesi, güvencenin garantisi ile ilgilidir. Biz pek farkında olmasak da günlük hayatımızda hadise selleri arasında yaşarız. Bu hadise selleri arasında bize öyle ters gelenler, bizi öylesine sarsanlar olur ki kendimizi toparlamakta güçlük çekeriz. Hatta toparlayamayız bile. Bu bakımdan gerek malî yönden, gerek ahlakî yönden, gerek iktisadî yönden, gerek siyasî ve içtimâî yönden, gerekse diğer yönlerden insanın daima kendisine bir destek, bir dayanak araması onun güvenlik duygusu icabıdır. Zira böyle bir desteği olmadığı halde insan kendisini hayattan kopmuş ve mesnetsiz olarak hisseder. O zaman hayattan kopymaya kadar gider. Bu bakımdan insan bazen aldığı bilgiler icabı yanlış dayanaklar da arayabilir. Yani mala güvenir veya bir takım kimselere güvenir. Yahut da birtakım mevki ve makamlara güvenir; fakat bunlarda da hüsrana uğrayabilir.

Güzel bir atasözümüz vardır: “İnsana dayanma ölür, duvara dayanma yıkılır.” Yani bu bizde dayanacağımız

mesnedin sağlam, bakî, değişmez, sarsılmaz ve çok kuvvetli olması icap ettiğini gösterir. Nitekim Mehmet Akif de “Allah’a dayan sa’ye sarıl, hikmete râm ol, yol varsa budur, bilmiyorum başka çıkar yol” demek suretiyle bu hakikati ifade etmiştir.

Açlık, susuzluk, uyku vs. gibi fizikî ihtiyaçlar her ne kadar önce geliyor ise de, söylediğimiz gibi bunlar işle-yişi itibarıyla önce gelse de güvenlik duygusu başta gelir. Çünkü insan evvela tek başına bir varlık değildir. İnsan bir toplum içerisinde; bir aile içerisinde, ondan sonra da bir cemiyet içerisinde. Ne içerisinde olursa olsun bir dünya, bir kainat içerisinde. Burada da kendisine bir yer tayin etmek zorundadır. Yerini ar çok bilebilmesi lazımdır. Eğer dayanağı böyle geçici, fanî, kendisine doğru dürüst destek veremeyen şeyler olduğunu anlarsa o zaman çabuk hüsrana uğrar ve en azından ruhen çöker. Bu ruhî çöküntüyü durdurabilmesi için kendisine daha sağlam dayanaklar bulması lazımdır.

Bütün dinlerde olmakla beraber İslâmîyetin getirdiği güven duygusu anlayışı çok daha farklıdır. Çünkü İslâmîyet daha bu işi başından itibaren hem kişi olarak fertlerin, hem ailenin, hem toplumun, hem de bütün insanlığın adeta her yönden güvenli, emniyetini sağlama sistemi gibidir. Bir defa biz etimolojik manasıyla

Kur'an-ı Kerim'de geçen mü'min kelimesine bir göz atarsak bunu daha açık görürüz. Arapça'da "Emine" emîn olmak manasına geldiği gibi, bir şeye inanmak manasına da gelir. Kur'an'da bir şeye inanarak emîn olmak manasına da gelir. Allah'a inanarak, Allah'ın emniyeti altına girme manasına da gelir. Mü'min, Allah'a inanarak Allah'ın emniyeti, garantisi altına girmiş kimsedir; o Allah'ın kâinatın yaratıcısı olarak, kâinata herhangi bir kimsenin bozukluk veremeyeceğine inanır. Ancak mutlak hâkim O'dur. O'nun dışında Kâinatın düzenini kimse bozamaz. Dolayısıyla insan onun içerisinde kendini garanti altında görür. İnsandaki emniyetsizlik duygusunun arkasında varlığını kaybetme korkusu vardır. Varlığını kaybetme korkusu da yok olma korkusudur. Yok olma korkusu da hiç olma korkusudur. Halbuki bunun gerisinde hem evvelinden itibaren varlığının garanti altına alındığını ve kimsenin buna müdahale edemeyeceğini hissettiği ve buna inandığı andan itibaren de sağlam bir güvenlik şemsiyesi altına girmiş demektir. Bunun için mü'min kelimesi Kur'an-ı Kerim'de her yerde inanmış müslüman için kullanılmış olmakla beraber bir yerde Cenab-ı Hak kendisi için kullanmıştır bu sıfatı. Burada artık mü'min birşeye inanan, emniyet altına giren değil, emniyet veren esenlik veren, huzur veren, güven veren Cenab-ı Hak kendisini böyle nitelendiriyor. Böyle sıfatlandırıyor. Bunun gibi Cenab-ı Hak emniyetin kaynağı olunca, yani bir mü'min Allah'ın kudretinden, gücünden dolayı kendisini garanti altına alıp ve varlık garantisi altına girdikten sonra Peygamberi de aynı şekilde emniyet vericidir. Çünkü o da "Muhammed'ül-Emin"dir. Hem de ne zamandan beri küçüklüğünden yani İslâmiyet'in zuhurundan 20-25 sene evvel. 40 yaşında peygamberliğin kendisine verildiğini kabul edersek 15 yaşlarından itibaren kendisine düşman olan, yani Peygamberimizin peygamber olmadan dahi kendi getirdiği değerlere, doğruluğa karşı olan, Peygamberin hayatını takdire etmekle beraber onu benimsemeyen, yahut cahiliye çağı Arapların inançlarını reddeden ona karşı çıkan onunla mücadele

eden onların ana babalarından, ecdatlarından gördüleri sapık itikat ve sapıklıkları yıkmak için uğraşan kimseye, "Emîn" sıfatını veriyorlar. Niçin emîn sıfatını veriyorlar? Çünkü her yünden emîn görüyorlar onu. Hem de kendisine bir peygamberlik ve din verilmemiş olduğu halde. Kimler emîn sıfatını veriyor? Evvelâ asiller emîn sıfatını veriyor. Asilzâdeler, kendi asaletleriyle kendisinin alay etmeyeceğinden emînler. Tüccarlar, kendileriyle alışverişte kendilerine hile yapmayacağından emînler. Peygamberin yahut o zamanki adıyla Muhammed-ül Emin'in bu tarz bir yanlış davranışta bulunmayacağından emînler. Çünkü küçüklüğünden beri bütün davranışları bunu göstermektedir. Eşraf bundan aynı şekilde emindi; fakirler kendilerini bir melce, bir sığınak olarak görmekteydiler. Zalimlerin zulmüne karşı ancak onunla karşı koyacaklarından emindiler. Köleler kendilerine insanca muamele yapacak kimsenin O olduğundan emînler. Bu kategorileri artırmak çoğaltmak mümkündür. Şu halde İslâmiyet bizzat peygamberinin şahsında Kur'an'daki ifadeleri bir tarafa bıraksak bile ve ona dayanarak tabiatıyla emniyeti fikren ve fiilen getirmiş ve yaşatmıştır.

Kur'an-ı Kerim'e bakıyoruz: Bütün peygamberler bir kavme geldikleri zaman diyorlar ki: "Ben size gönderilmiş emîn bir peygamberim, sizin içinizden geldim". Çünkü bütün peygamberler kavimlerinin kendi içlerinden gelmiştir. Kendi içlerinden gelmese zaten ona kimse inanmaz. Daha doğrusu kabulde ve anlamakta güçlük çekerler. Dolayısıyla burada güvenlik duygusuna şiddetle ihtiyaç vardır. Kendini kabul ettirme şartlarından birisi de evvelâ emniyet duygusu verebilmektedir.

Nitekim Peygamber Efendimizin bir hadisinde buyruluyor ki: "Mü'min başkalarının elinden ve dilinden emîn olduğu kimsedir." Yani biz öyle davranacağız ki bizim dilimizden kimse incinmeyecek, öyle davranacağız ki hareketlerimizden kimse incinmeyecek, rencide olmayacak, güvensizlik duymayacak, hatta güvenecek, bize bağlanacak. Kim olursa olsun ve Peygamberimizin hayatından sonraki hayat dahi Dört Halife devri ve ondan sonraki dönemlerde Abbasiler devri, Selçuklular devri, Endülüs Emevileri devri, Osmanlılar devri hepsi zimmiler dahil yani gayrimüslimler dahil, hepsinin baştaki yöneticilere Allah'ın emaneti olarak muamele gördüğü devirlerdir.

Bugün karşımıza çıkan Ermenisi, Rumu, şunu bunu falan eğer emniyet duygusu ve emniyet içinde yaşamasalardı bunların hiçbirinin ecdadı bile kalmazdı bugün dünyada. Bunun örneklerini görmek çoktur: Kanûnî'nin mektuplarında veya diğerlerinde vs. de Allah'a hesap veremem, onların hepsi bana Allah'ın emanetidir, diye... Böyle davrandıklarını biliyoruz. Belgrat'ın fethinde hristiyanların kılıçtan geçirilmesi teklifine karşı bizzat devrin müftüsü karşı çıkar pa-dışaha, hesabını veremezsiniz, diye. Yani sadece müslümanların değil, idaresi altındaki herkesin ahlâkı, maddî, manevî, iktisadî her türlü emniyeti temin etmek vazifesidir. Bunun için vakıflar kurulmuştur. Bunun için zekât müessesesi vardır. Bunun için buna bağlı pekçok başka müesseseler vardır. Bunun için üniversite rektörüne "Darulfunun Emîni" yani (üniversitenin emanet edildiği kimse) demişiz. Bunun için resmen bazı şeylerin emanet edildiği kişiye "Yed-i emîn" (Emin el) demişiz. Demek ki her şeyi emniyet esasına göre kurmuşuz. O halde başta söylediğim sözü tekrar ediyorum.

"İslâm, her yönüyle ferdin ve cemiyyetin, hatta insanlığın sosyal, siyasi, ahlâkî ve ailevî güvenlik sistemidir."

Tarihten Sayfalar

Önemli SAHSİYETLER

Cabir b. Hayyan^(*)

Câbir b. Hayyan b. Abdullah, Abu Musa al-Kufî, Süfî diye tanınır. Muhtelif kaynaklarda onun dokuzuncu yüzyıl başında ya da sekizinci yüzyıl sonunda yaşadığını ifade edildiğini görüyoruz. Prof. Daffa onun 101-197 H. tarihinde yaşadığını söylemiştir. O, Enver Kufî'nin Tarih-i Ulûm fi'l-İslâm adlı eserinden nakille şöyle demektedir: "*Câbir b. Hayyan hicretin ikinci yüzyılının yarısında doğdu (112-195 H.; M. 730-810 arası)*". O Harun Reşid zamanında yaşadı ve Bermek ailesiyle yakından ilişkide idi. Özellikle de Bermek ailesinin oğulları Cafer ve Fazıl'la yakın arkadaş olduğu bilinmektedir. Özellikle onlardan Cafer b. Bermek'le yakın oldu, ancak bazılarına göre, bu kişi Bermek ailesinden Cafer olmayıp, yukarıda söz konusu edilmiş olan ve genellikle birçokları tarafından kabul edildiği üzere, onun hocası Cafer b. Sadık'tır.

Onun, devrinin başka saygın kişileriyle de yakın olduğu ifade edilmektedir. Bu kişiler arasında devrin önemli ilim patronu ve ilmî çalışmalar yapmış olan Beni Musa kardeşler de vardır. İnsanların onun hakkında farklı görüş-

leri vardır. Yine Prof. Daffa, Abdürrezzak Nufel'in Müslümanlar ve İlmî Hadisler adlı eserinden nakille şöyle demektedir: "*Söz konusu şeyh uzun boylu ve güzel şekilli idi; görüntüsü kalıplı, büyük başlıydı... büyük hocalar arasındaydı. İslâm'daki kimyacıların şeyhi idi.*"

Ibn Nedim el-Fihrist adlı eserinde, "*Şia onun önemli ilim adamlarından olduğunu söylemiştir. Yine onlar, Cafer b. Sadık'ın onun arkadaşı olduğunu söylemişlerdir.*"

Muhtelif kaynaklar onun Kufe'li olduğunu kaydetmişlerdir. Prof. Daffa ise "*O Horasan'ın Tus şehrinde doğmuştur. Asil bir Arap ailesinden geliyordu.*" demektedir. O, bu konuda Ruhî Halidî'nin Arapta Kimya adlı eserinden nakille şöyle demektedir: "*Ebu Musa Câbir Hayyan, ona atfedilen kimya dalında yetkin bir imamdı (hocaydı). Dolayısıyla bu ilme 'Cabir İlmî' denir. Onun nereye ait olduğu (ailesi) hakkında muhtelif iddialar vardır. Bazılarına göre, o Harranlıdır. Sinan b. Sabit b. Kurra'nın yerindendir.*"

Ibn Nedim de Câbir b. Hayyan'ın Horasan'ın Tus şehrinde olduğunu söylemektedir. O aslen Yemen'in asil ailelerinden Ezd (Uzd) kabilesindendi. Babası Hayyan b. Abdullah el-Ezdî, Kufe'den Horasan'ın Tus şehrine gelmişti. Aslen bu kabile Arap Yarımadasının Güneyinde yaşamaktaydı. Baba Hayyan Tus şehrinde oturduğu sırada Beni

Umeyye ile aralarında problem çıkması sonucu olarak, orayı terk etmek zorunda kalmıştır. Baba Hayyan eczacı idi. Bilindiği gibi, Emevîlerden sonra Abbasiler idareyi ele almışlardır. Abbasiler zamanında baba Hayyan b. Abdullah, davet üzere, Horasan'ın Tus şehrine geri dönmüştür. Orada bir oğlu, Câbir dünyaya gelmiştir. Bu sırada hicri 101 (Miladi 720) veya bu tarih civarında idi. Onun tam adı Cabir b. Hayyan b. Abdullah el-Ezdî idi; Musa'nın babası idi. Abbasiler Miladî 749 yılında hilafeti ele almışlardır. Câbir bu tarihlerde Kufe'ye gelmişti. Orada altıncı İmam Cafer b. Sadık'la karşılaşan ilim adamı, onun öğrencisi olmuştur. Ibn Nedim'e göre, o daha sonra öğretmenin yerini almıştır. Orada, Câbir, fıkıh ve din öğrenmiştir. O Yunan bilimini öğrenmiş; onu incelemiş; onların yaptıklarını bizzat denemiştir.

Câbir b. Hayyan, Ibn Nedim'e göre, Darbal-Zahab diye bilinen Bab el-Şam sokağında otururdu. Oranın iklimi nisbeten daha sağlıklı olduğundan orada el-iksirle ilgilenmiştir. Bu iddiayı o, bir hikaye ile nakletmektedir. "*Kûfe'de adamın biri bir gün odada bir kap buldu ve onun içinde 200 rûl altın yapmakta ve eritmekte kullanılan bir madde vardı; bu ev Câbir'in evi idi, ancak burada başkaca bir şey olmadığını*" söylüyordu. Ebu Bukhtigin bu maddeyi almaya gidenin kendisi olduğunu ifade etmiştir.

Aynı yazar, bazı kişilerin de Câbir'in hiç bir temeli ya da değeri olmadığını iddia etmiş olduğunu söylemiştir. Bazıları Câbir'in Kitab el-Rahman (Lutuf Kitabı) dışında başka eser vermediğini iddia etmişlerdir. Diğer eserler ona ait olmayıp, ona atfedilen ya da yanlış olarak onun zannedilen eserlerdir. Ancak İbn Nedim bu görüşe pek katılmamaktadır. Ona göre, eğer bir insan 2000 kusur sayfalık bir yığını kaleme almışsa ve bu yolda büyük bir çaba sarf etmişse ve bunu başkasının adıyla yazmışsa onun aptal olması gerekir. Böyle bir şeyi kimse yapmaz.

Câbir b. Hayyan gerçekten yaşamış bir kişidir. Bazılarının iddia etmiş oldukları gibi hayal mahsulü değildir. Onun çalışmaları bilinir ve muhtelif eserleri vardır. Bu düşünürün Şia hakkında doktrinleri vardır.

Bu bilim adamı hakkında Râzî, simya ile ilgili olarak bilgi verirken şöyle demiştir. "Bizim öğretmenimiz Ebu Musa Câbir b. Hayyan'dır." Câbir'in bildiğimiz öğrencileri Medine'li Sikkat el-Kirakî, İbn el-İyad el Mısıri ve İkmîmi diye adlandırılmıştır.

İbn Nedim'e göre, Câbir'in söz konusu sanat, yani simya ile ilgili olarak kapsamlı bir katalog hazırladığını söylemektedir. Bunun yanı sıra bir de küçük katalog olduğu yine onun tarafından belirtilmektedir. O, Câbir'in eserlerinin bir listesini vermiştir ve bu listeyi verirken, sadece kendi gördüğü eserler ile güvendiği kişilerden öğrendiği eserleri zikrettiğini de belirtmeyi unutmamıştır. Bu eserler arasında aşağıdakileri verebiliriz.

Yaradılışın Unsurları, Mükemmellik, Tek, el-Rûkn, Nizam, Açıklama, Işık, Kırmızı Boya, Ma-

yalanmış Sıvılar, Akıl Yürütme Üzerine Temellenmiş Süreçler, Ruh; Cıva, İç Amalgamlar, Dış Amalgamlar, Amelehitler, Kaba-ran Deniz, Yumurtalar, Kan, Saç, Bitkiler, İcra Etme, Müdafaa Edilmiş Akıl, Başlıklarla Ayırma, Tuzlar, Taşlar, Kamelon, Dolanım, Saltanat, Tekrar, Saklı İnci, Gelişme, Adım adım, Saf, Anlaşılır, Ay, Güneş, Mürekkep, Anlayış, Unsurlar, Hayvanlar İdrar, Süreçler, Sırlar, Gizli Mineraller, Nitelik, Gök Yüzü, Yer Küre, Mücerretler, Yumurtalar, Hayvanlar, Kapı, Mükemmel, Dua, Mayalanmış Sıvıların Kalıntıları, Unsur, Mürekkep, Karakteristikler, Hatırlatan, Bahçe, Türler, Delil, Tufanlar, İcra Etme, Cıvanın Ruhluluğu, Cevherler, Boyalar, Kokular, Semen, Çamur.

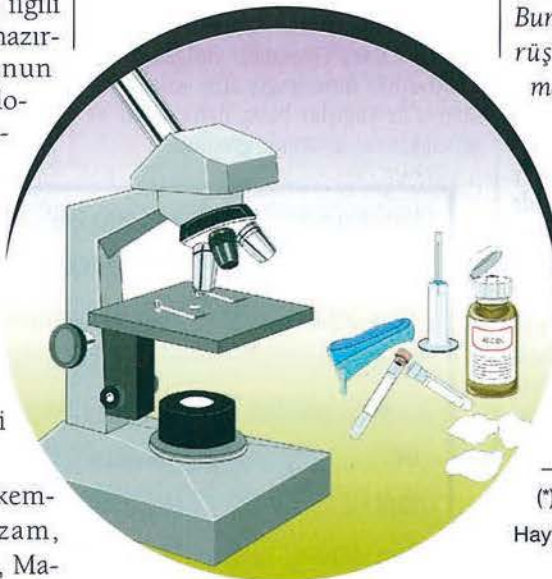
İbn Nedim'deki Câbir'e atfedilen eserlerin listesi böyle uzayıp gitmektedir, ancak bugün bunların hepsinin Câbir'e ait olduğu kabul edilmemektedir. Yukarıda örnek olarak verilen listeden anlaşılacağı gibi Câbir b. Hayyan'a atfedilen eserler arasında simya eserlerinin yanı sıra tıp, matematik, felsefe, sihir ve müzik eserleri

de vardır. Bunların tarihleri yaklaşık 2 yüzyılı kapsamaktadır. Bundan dolayı, bu yazıların İhvan-üş-Safa denen bir dinî gruba ait olduğu kabul edilmektedir. Bu grup onuncu yüzyılda ortaya çıkmış olup, bugün mevcut 52 risaleden meydana gelen Resail adlı ansiklopedik yazılar topluluğunda Cabir b. Hayyan'ın verdiği açıklamalara çok yakın bilgiler verirler. Onların yazılarında VIII. ve IX. yüzyıl edebiyatından alınma hikayeler de vardır. Ayrıca yine bu Resail'de Yunan, İran ve Hint felsefi görüşlerinden etkiler vardır. Hermes, Eflatun ve Sokrates'in isimleri sık sık geçer; Aristo bir mantıkçı olarak verilir. Ancak el-Kindî'den hiç söz edilmez.

Câbir'in kendisi eserleriyle ilgili olarak şöyle demektedir: "Ben felsefe konusunda 300 kadar kitap kaleme aldım; maarifetlerle ilgili olarak, Takatir adlı eseri örnek olarak 1300 eser yazdım ve yine sanat hakkında, savaş aletleri ve diğer aletlerle ilgili olarak da 1300 kitap kaleme aldım. Aynı zamanda tıpla ilgili büyük ve küçük eserlerimin yanı sıra muazzam bir eser de hazırladım. Nabız ve Anatomy adlı esere benzer bir kitap da yazdım. Bunlara ilave olarak, Aristo'nun görüşleriyle uygunluk gösteren bir mantık kitabı da hazırladım."

Yine kendi yazılarıyla ilgili olarak Câbir şöyle demektir: "Merasimler, sihirler ve özel konularda da yazdım. Felsefi eserlerinin dışında Sanat diye bilinen konuda Kral Kitabı diye adlandırılan ve Bahçeler olarak bilinen kitabı yazdım."

(*) Modern Kimyanın Kurucusu Câbir b. Hayyan Prof.Dr. E.Kâhya TDV yay.

ALMANYA

Coğrafi Durum

Almanya Orta Avrupa'da yer alır. Kuzeyinde Danimarka, doğusunda Çek Cumhuriyeti ve Polonya, batısında Hollanda, Lüksemburg, Belçika ve Fransa, güneyinde ise İsviçre ve Avusturya ile komşudur.

Almanya coğrafi bakımdan üç bölgeye ayrılır: 1- Kuzey Almanya ovaları,

2- Orta Almanya yükseltileri,

3- Güney Almanya Alpleri ve çevresi.

Kuzey Almanya ovalarının kuzey kesimi, buzalların şekillendirdiği ve birçok buzul gölünü barındıran düzlüklerden oluşur. Güneyinde ise Orta Almanya dağlarının eteğinde yer alan ve batıda Hollanda sınırından, doğuda Leipzig (Laybzig)'e kadar uzanan çok verimli, Börde adı verilen topraklar uzanır. Lösslerle kaplı olan bu bölgenin genişliği yer yer 20 km.'yi geçer.

Orta Almanya yükseltileri, Kuzey Almanya ovalarını güney bölgelerinden ayırır. Almanların Orta dağ adını verdikleri bu bölge çeşitli vadilerle birbirinden ayrılmış dağlık alanlardan meydana gelir.

Güney Almanya Alpleri, büyük Alp sıra dağlarının küçük bir kesimini kapsar. Bu kesim, İsviçre sınırındaki

Bavyera Alpleri ile onun kuzeyindeki buzul göllerinin yer aldığı Ön Alpler'den oluşur. Ön Alpler bölgesinde Bavyera plâtosu ile Tuna vadisi yer almaktadır. Güney Almanya'nın batı kesiminde Tuna nehrinin kaynağını aldığı Kara Orman dağları bulunur.

Almanya, iklim açısından okyanus iklimi ile karasal iklim arasında bir geçiş bölgesidir. Ülkenin güney ve orta kesimlerinde karasal iklim özellikleri görülür. Buralarda kışlar oldukça soğuk ve kar yağışlı, yazlar sıcaktır. Kuzey ve kuzeybatıda Atlas okyanusundan gelen sıcak havanın etkisi ile iklim ılımanlaşır. Bu bölgelerde kışlar daha ılık geçer. Kar yağışı yerini yağmurlara bırakır.

Almanya'nın kuzeydoğusuna doğru okyanus havasının etkileri azalır ve karasal iklim özellikleri hâkim olur.

Almanya her mevsim yağış alan bir ülkedir. Özellikle Orta Almanya ve güney batıdaki Kara Ormanlar bölgesi yılda 1500-2000 mm. yağış alır. Kuzey Almanya'da yağışlar biraz daha azalır ve genellikle yaz aylarında görülür.

Almanya'nın en önemli ırmakları; güneyde Karaorman dağlarından doğan ve Güney Almanya'yı baştan başa katederek Karadenize dökülen Tuna nehri, İsviçre'nin Konstanz gölünden doğduktan sonra Kuzey denizine dökülen Ren nehri, ile Wezer (Vezer) ve Baltık denizine dökülen Elbe nehirleridir.

Bu akarsular ulaşımaya elverişlidir.

Almanya'nın topraklarının önemli bir bölümü ormanlarla kaplıdır. İklimin olumlu etkisi sebebiyle ülkede çok zengin bir bitki örtüsü bulunmaktadır.

Almanya yer altı kaynakları bakımından çok zengin bir ülke değildir. Ülke, enerji ve ham madde ihtiyacının 2/3'sini ithal eder. Ülkede çok az petrol üretimi yapılmaktadır. Almanya'nın en önemli yer altı kaynağı taş kömürü ve linyittir. Ülkede Ren havzasında ve Saar'da taş kö-

Yüzölçümü	: 357.000 km ²
Nüfusu	: 80.000.000
İdare Şekli	: Federal Cumhuriyet
Başkenti	: Berlin
Önemli şehirleri	: Hamburg, Münih, Köln, Frankfurt, Essen
Dili	: Almanca
Dini	: Hristiyanlık
Para Birimi	: Mark (DM)

mürü, Saksonya ve Aşağı Ren bölgesinde linyit üretilmektedir. Doğalgaz rezervleri de önemlidir. Kuzey denizinde yeni doğalgaz yatakları bulunmuştur. Almanya'da az miktarda uranyum da çıkarılır.

Almanya çok gelişmiş olan sanayinin yanında, verimli bir tarım ülkesidir. Tarımsal üretim büyük oranda makineleşmiştir. Almanya'nın en önemli tarımsal ürünleri buğday, arpa, patates ve şeker pancarıdır. Eski Doğu Almanya topraklarında tarım arazilerinin yarısından fazlası tahıl ekimine ayrılmıştır.

Hayvancılık Almanya'da çok gelişmiştir. Ülkede domuz, sığır ve kümes hayvanları yetiştiriciliği yapılmaktadır. Süt ve tereyağı üretimi ihtiyaçtan fazladır. Gelişmiş bir tarım ülkesi olmasına rağmen Almanya tarımsal üretimi ile ülke ihtiyacının tamamını karşılayamamaktadır. Bu sebeple dışarıdan gıda maddesi ithal etmektedir.

Alman ekonomisinde ormancılığın da önemi büyüktür. Ülkenin 1/3'ü ormanlarla kaplıdır. Bu ormanlardan ülkede kağıt fabrikalarının ham madde ihtiyacı karşılanmaktadır.

Almanya dünyanın en güçlü sanayi ülkelerinden biri olduğu gibi, üyesi olduğu AB'nin en güçlü sanayisine sahiptir. Ülkede hemen hemen bütün sanayi kolları faaliyet göstermektedir. Almanya'daki büyük sanayi kuruluşlarının dünyanın birçok yerinde şube ve ortakları bulunmaktadır. Almanya'nın demir-çelik me-

talurji gibi ağır sanayisi Rhur (Rur), Dortmund ve Bremen havzalarında yoğunlaşmıştır. Demir-çelik sanayii artık eski önemini kaybetmiştir. Buna rağmen Almanya dünyanın en büyük demir-çelik üreticilerindendir.

Almanya'da en başta gelen sanayi kollarından birisi otomotiv sanayiidir. Almanya dünyanın 3. büyük otomobil üreticisidir. Otomotiv sanayiinde bir milyona yakın insan çalışmakta ve yılda 4.6 milyon araç üretilmektedir. Makine ve tesis yapım sanayii üretiminin yarısından fazlası ihraç edilmektedir. Kimya sanayii Almanya'nın en önemli sanayi kollarındandır. Ülkede elektromekanik, elektronik, gıda, tekstil ve konfeksiyon sanayileri de çok gelişmiştir.

Almanya turizm bakımından da gelişmiş bir ülkedir. Ülkeyi her yıl 17 milyondan fazla turist ziyaret eder. Bu turistler ülkeye önemli miktarda döviz bırakmaktadır.

Ülkede çok gelişmiş bir ulaşım sistemi bulunmaktadır. Demiryolu ulaştırması çok gelişmiştir. Şehirlerarası toplu taşıma çoğunlukla demiryolu ile yapılmaktadır. Almanya ABD'den sonra dünyadaki en büyük otoyol şebekesine sahiptir.

Almanya büyük bir ihracat ve ithalat ülkesi olduğu için çok gelişmiş bir deniz ticaret filosuna sahiptir. Almanya'nın en önemli limanları Hamburg, Bremen ve Lübeck (Lübek)'tedir. Ülke içinde bulunan nehir ve kanallardan da ulaşım

faaydalanılmaktadır. Almanya'da havayolu taşımacılığı da çok gelişmiştir. Almanya'nın en büyük havalimanı olan Frankfurt, aynı zamanda Avrupa'nın da en büyük hava meydanlarından birisidir.

Almanya dış ticaret açısından ABD'den sonra dünyanın 2. büyük ülkesidir. Bu ülkenin dış ticaret hacmi 750 milyar dolar civarındadır. İhracatı ithalatından fazladır. Almanya'nın başlıca ihraç maddeleri makineler, kimyasal ve elektronik ürünler, taşıtlar, demir-çelik mamülleri ve hassas aletlerdir.

Ülkenin ithalatında en büyük payı petrol ve tarım ürünleri ile sanayi için gerekli ham maddeler alır. Almanya ticaretinin yarısından fazlasını AB ülkeleri ile yapar, Ticaret yaptığı diğer ülkeler ABD ve Japonyadır.

Türkiye ile Almanya arasında geçmiş uzun yıllara dayanan bir ilişki bulunmaktadır. Özellikle 1960'lı yıllarda Almanya'da ortaya çıkan iş gücü açığını kapatmak amacıyla 1960-1974 arasında Türkiye'den yaklaşık 750.000 kişi işçi olarak Almanya'ya gitmiştir. Eş ve çocukları ile birlikte yaklaşık 1.9 milyon nüfusa sahip olan Türkler, burada zamanla kendi iş yerlerini açmışlardır. Halen Almanya'da Türklere ait birçok işyeri bulunmaktadır.

Almanya, Türkiye'nin en büyük ticaret ortağıdır. Türkiye ihracatının % 22'sini ve ithalatının % 18'ini Almanya ile yapmaktadır. Almanya Türkiye'ye kimyasal ürünler, boya maddeleri, plastik mamulleri, demir-çelik, makineler, motorlu araçlar, hassas aletler satmakta, buna karşılık meyve, sebze, deri mamülleri, konfeksiyon ürünleri ve çeşitli cihazlar almaktadır.

Almanya'da (6,9 milyonu yabancı olmak üzere) 81 milyon kadar insan yaşamaktadır. Kilometrekare başına düşen 226 kişi ile Almanya, Avrupa'nın en sık yerleşimli ülkelerinden biridir. Sadece Belçika ve Hollanda'da nüfus yoğunluğu Almanya'dakinden daha fazladır.

Almanya Federal Cumhuriyeti'nde yaklaşık her üç kişiden biri, (nüfusu 100.000'in üzerinde olan) 84 büyük kentten birinde yaşıyor. Böylece büyük kentlerde yaşayanların sayısı 26 milyonu buluyor. Çoğunluk ise küçük kent ve köylerde yaşıyor. Yaklaşık 7.5 milyon insan, nüfusu 2.000'e yakın kasabalarda; 47 milyon da 2.000-100.000 nüfuslu küçük kentlerde oturuyor.

Tarihi

Almanya'nın tarihi, Batı Roma İmparatorluğu'nun dağılmasından sonra Avrupa'ya hakim olan Franklar'ın Karolenj hanedanı döneminde (751-911) Ren nehrinin doğu yakasında ortaya çıkan Germen prenslikleriyle başlamış ve Germenler IX. yüzyıldan itibaren Avrupa'nın şekillenmesinde en önemli güçlü oluşturmışlardır.

Franklar'ın iktidar çatısı altına giren Germenler bu dönemde Hristiyanlığı kabul ettiler de daha kuzeyde bulunan halklar putperestlik inançlarını uzun süre korudular. Karolenj hanedanının en ünlü temsilcisi Charlemagne'in Frank Krallığı ve Roma İmparatorluğu dönemlerinde Hristiyanlık, Bavyera ve Saksonya gibi güçlü Alman

prensliklerinde yayılma imkanı bulmuştur.

Charlemagne'den sonra parçalanan imparatorluğun yerinde kurulan devletlerden Almanya'yı da içine alan Doğu Frank Krallığı'nın tahtına I. Konrad'ın çıkarıldığı, 911 yılı ise Almanya'nın kurulduğu tarih olarak kabul edilmektedir.

I. Konrad'dan (ö.918) sonra yönetimin Saksonlar'a geçmesiyle Almanya genişlemeye başladı. X.yüzyılın ortasında Roma'yı da ele geçiren Almanlar, Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu'nu kurdular.

XII. yüzyılda Almanya'da hiçbir merkezi otorite kalmadı ve ülke karışıklık-

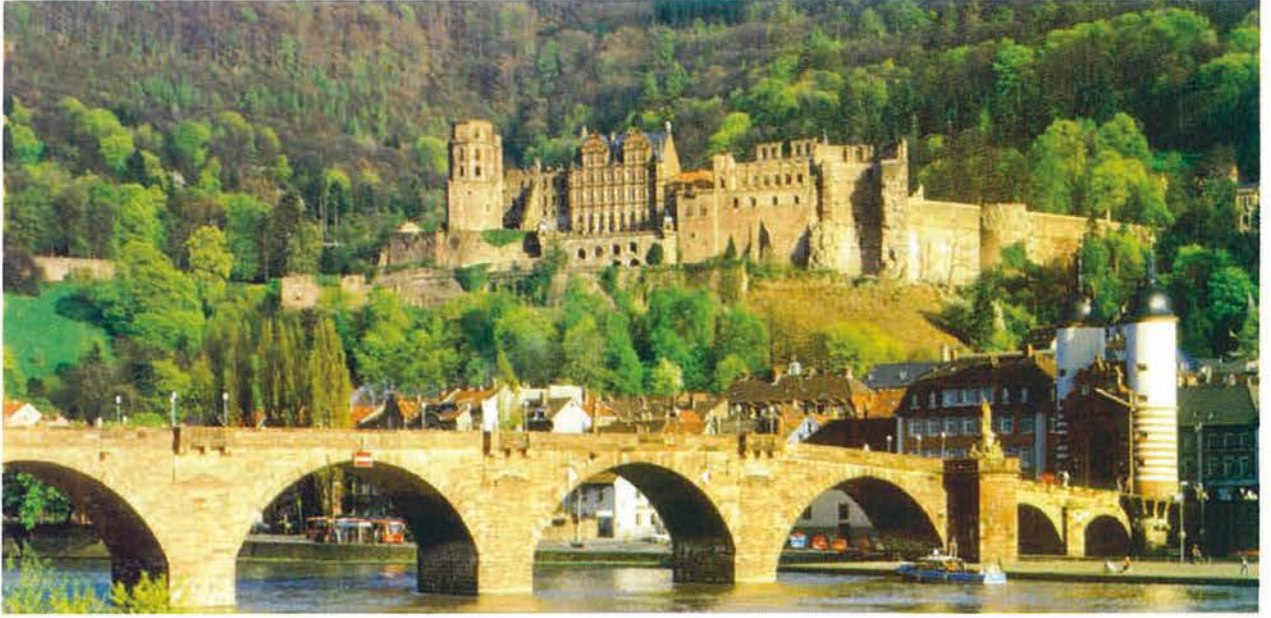
lar içinde çeşitli siyasi birimlere bölündü. II. Friedrich (ö.1250) ile son bulan Hohenstaufen hanedanından sonra karışıklıklar içerisinde öne çıkan Habsburg hanedanı iktidarı ele geçirdi ve Papa X. Gregorius'un yardımıyla Almanya krallığına seçilen Habsburglu I. Otto (1273-1291) kısa zamanda Avrupadaki bazı yerler ile prenslikleri krallığa katarak güçlü bir imparatorluk meydana getirdi. XIV. yüzyılın ortalarında Habsburglar yönetimindeki Almanya en geniş sınırlarına ulaşırken papa ile çatışmalar da su yüzüne çıktı. III. Friedrich (1440-1493) papanın taç giydirdiği son imparator oldu. I. Maximilian (1493-1519) zamanında yapılan bazı reform hareketleri karışıklıklara ve Protestan kilisesinin doğmasına sebep oldu. XV. yüzyılda başlayan kiliseye yönelik eleştirileri Martin Luther (ö.1549) ciddi bir akım haline dönüştürdü ve yayımladığı "Doksanbeş Tez"i toplumda geniş ilgi gördü. İmparator V. Karl döneminde (1519-1556) ortaya çıkan Luthercilik (Protestanlık) Alman prensliklerinin Katolik ve Protestan diye ikiye ayrılmasına sebep oldu. V. Karl sıkıntılara dayanamayarak 1556'da tahtı bırakmak zorunda kalınca imparatorluk ikiye ayrıldı. İspanya kısmı oğlu II.Philipp'e, Almanya kısmı da kardeşi I.Ferdinand'a kaldı. Daha sonra dinî çatışmaların şiddetlenmesi, imparatorlukta Protestan Birliği (1608) ile Katolik Birliği'nin (1609) kurulmasına yol açtı.

II. Rudolf'un Bohemyahlara verdiği din serbestliğinin kendisinden sonra imparator olan Mattihas tarafından geri alınmak istemesi üzerine 30 yıl savaşları çıktı (1618-1648). 30 yıl savaşları Vestfalya Barışı ile sona erdi ve Almanya 300'e yakın bölge devletine bölündü.

XVII. yy.'ın ikinci yarısından itibaren Almanya'da siyasi hayatı ele alan bölge devletleri arasında Brandenburg-Prusya Prensliği ile Habsburglar'ın elindeki Avusturya sivrilmeye başladı ve zamanla avrupanın en güçlü devletleri haline geldiler.

XVIII. yy.ın başında Brandenburg Elektör Prensi III. Friedrich von Bran-

denburg kendini I. Friedrich adıyla Prusya Kralı olarak ilân etmekle (1701) Alman dünyasında bir dönüm noktası olarak, Avusturya-Prusya rekabeti başladı.

XVIII. yy.'ın sonlarına doğru Fransa'da patlak veren ve bütün Avrupa'yı ciddi şekilde etkileyen ihtilal Almanya'ya fazlasıyla tesir etti. İhtilal kutada savaşların başlamasına yol açtı. Napolyon'un Avrupa'nın siyasi haritasını yeniden çizmek için girdiği faaliyetler Almanya'yı da etkiledi. Ren Nehri'nin batı yakası Fransa'nın eline geçerken Prusya ve Avusturya Napolyon'un başarılarını tanımaya mecbur oldular. Fransa'nın desteği ile 16 Alman Prensligi Ren Konfederasyonu'nu oluşturdu ve Napolyon'un koruyuculuğunu üstlendiği bu konfederasyon, Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'ndan ayrılınca İmparator II. Franz tacı bırakmak zorunda kaldı. Böylece bin yıllık Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu tarihe karışmış oldu. Napolyon'un Büyük Rus Seferi'nde ağır bir hezimete uğraması, başta Prusya olmak üzere bütün Almanya'nın ayaklanarak kurtuluş savaşı başlatmasına sebep oldu ve başarıyla sonuçlanan savaş neticesinde Almanya bağımsızlığını kazandı.

1834'te Alman Konfederasyonu devletleri arasında Prusya'nın önderliğinde

bir gümrük birliğinin kurulması, Alman millî birliği yönünde atılmış en önemli adım olmanın yanında ekonomik entegrasyonun ilk örneği ve Avusturya-Prusya rekabetini hızlandıran bir gelişme oldu. 1848-1849 yıllarında Avrupa'da ve Alman Konfederasyonu'nda patlak veren liberal ayaklanma ve ihtilaller konfederasyona bağlı devletlerdeki yönetimleri zor durumda bırakırken

Alman millî birliğinin kurulmasını da geciktirdi. Zollverein devletlerinde gümrük birliği sayesinde hızlı bir ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesiyle Prusya, konfederasyon içerisinde sıvırdı ve Avusturya'dan giderek uzaklaştı. 1862'de Prusya'da iktidara gelen Otto Von Bismarck, İtalya'da olduğu gibi Almanya'da da bir siyasi birliğin kurulması yönünde ciddi gayretler gösterdi ve bir asırdır devam eden Viyana-Berlin rekabeti Bismarck yönetimindeki Prusya'nın Avusturya'yı yenilgiye uğratmasıyla son bularak Alman Konfederasyonu dağıldı. Böylece Avusturya'nın Alman dünyasında söz sahibi olmasına son verilerek, Prusya'nın liderliğinde bir Kuzey Almanya Konfederasyonu doğdu ve Alman devletleri arasında Prusya iyice güçlendi. Fransa'yı 1870-1871 savaşında yenilgiye uğratarak Paris'e kadar ilerleyen güçlü Prusya, Alman birliğinin kurulmasına engel teşkil eden bütün unsurları ortadan kaldırmış oldu. Güneydeki devletlerin de Kuzey Almanya Konfederasyonu'na katılmalarıyla Hohenzollern'lerin liderliğinde güçlü bir imparatorluğun teşekkülü için gerekli temel şartlar tamamlanarak Alman İmparatorluğu kuruldu ve Prusya Kralı I. Wilhelm Alman İmparatoru ilân edildi. Alman Birliği'nin kurulmasıyla Avrupa'da alt üst olan siyasi dengeler yeni şekiller ka-

zandı. Alman Birliği'nin kurulmasında büyük emeği geçen Bismarck dış politika alanında yenilgiye uğrattığı Fransa'nın intikam almasını önlemek amacıyla, bu ülkeyi yalnız bırakmak için Avrupa devletleriyle ittifaklara yöneldi. 1872'de Rusya ve Avusturya-Maceristan ile birinci üç imparatorluk ittifakını kurdu. Bu ittifak 1877-78 Osmanlı-Rus savaşına kadar devam etti.

Bismarck başbakan olarak 19 yıl boyunca imparatorluğu yönetti. Kararlı bir barış ve ittifak politikası sayesinde, Avrupa'nın yeni güçler dengesinde ülkeye güvenli bir konum sağladı. Bismarck genç imparator II. Wilhelm'in takip etmek istediği dünyaya açılma politikasına ters düştüğü için görevinden ayrılmak zorunda kaldığı 1890'da, Almanya Avrupada artık kesin bir üstünlük kazanmış bulunuyordu.

Bismarck'ın ayrılmasından sonra iktidarın dizginlerini ele geçiren II. Wilhelm, bir dünya politikası takip etmek gerektiğine inanıyordu. Bu sebeple Al-

manya'nın Avrupa'da kazandığı üstünlüğün yanı sıra dünyada da üstünlük için çalıştı. Sömürgeci bir politikaya yönelerek Afrika ve Asya'da sömürgeler edindi. Çin'de Kiao Çeu ele geçirildi. Karoline ve Mariana adaları İspanya'dan satın alındı. Afrika'da Togo, Kamerun ve Güneybatı Afrika'ya yerleşildi. II. Wilhelm'in takip ettiği politika İngiltere, Fransa ve Rusya'nın üçlü ittifak kurmalarına sebep oldu ve böylece bir yandan Alman üstünlüğü dengelenirken, diğer yandan Avrupa'da oluşan iki blok arasında başlayan mücadele I. Dünya Savaşına giden yolu araladı.

Avusturya veliahtının 28 Haziran 1914'te öldürülmesi I. Dünya Savaşı'nın patlak vermesine yol açtı. I. Dünya Savaşı aynı cephede savaşa katılan Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Alman İmparatorluğu ve Osmanlı İmparatorluğu'nun sonu oldu.

Almanya'nın savaşta yenilmesi ülke içinde çeşitli siyasi karışıklıkların çıkmasına yol açarken, tahttan feragat etmek zorunda kalan II. Wilhelm

Hollanda'ya sığındı ve böylece Almanya'da imparatorluk rejimi son buldu. Aynı gün Alman Cumhuriyeti ilân edildi. Savaştan sonra Almanya'da yaşanan karışıklıklar ve ihtilal teşebbüsleri arasında 6 Ocak 1919 tarihinde Weimar'da toplanan ve çoğunluğunu sosyal demokratların teşkil ettiği Millî Meclis, Friedrich Ebert'i Cumhurbaşkanı seçti. Almanya'nın itilaf devletleriyle imzaladığı Versailles Barış Antlaşması meclis tarafından onaylandı. Bu meclisin en

önemli işi olarak hazırlanan yeni anayasa (Weimar Anayasası) kabul edilerek yürürlüğe girdi. Böylece Hitler'in iktidarı ele aldığı 1933'e kadar sürecek olan Weimar dönemi başlamış oldu.

Savaşın getirdiği ekonomik buhranın kaygı verici noktalara varması, savaş tazminatı ödemelerindeki zorluklar Almanya'da gidişi günden güne daha da zorlaştırdı. Ülkede sosyal, ekonomik ve siyasi karışıklıkların yaşandığı bir ortamda, 1920 yılında kurulan ve kısa zamanda başarılar kazanarak halkı etrafında toplayan Adolf Hitler'in Nasıyonal Sosyalist İşçi Partisi (NAZI) iktidar oldu (1933) ve Almanya'da yeni bir dönem başladı.

Hitler iktidarı ele geçirdikten sonra, Nazi Partisi'nin ana hedeflerine ulaşmak için önce muhalefeti zecri tedbirlerle ezerek ülkede tam bir diktatörlük kurdu. Hindenburg'un ölümü üzerine devletin başına geçen Hitler (1934) bütün dizginleri ele alarak "Führer" oldu.

Özellikle iç politikada uzun yıllar süren karışıklıklar, politik rakipler arasında -kanlı sokak çarpışmalarına kadar varan- çatışmalar ve dünya ekonomisi bunalımının getirdiği kitle halinde işsizlik devlet otoritesine olan güveni ağır bir şekilde sarsmıştı. Hitler ise, iş yaratma önlemleri ve silahlanma programları ile ekonomiyi yeniden canlandırıp işsizliği ortadan kaldırıyordu. Dünya ekonomisi buhranının sona ermesi de ona bu işte yardımcı oldu.

Hitler'in dış politikadaki hedeflerine de önceleri hemen hemen hiçbir direnişle karşılaşmadan ulaşması, durumunu daha da güçlendirdi. 1935'te, o zamana kadar Milletler Cemiyeti'nin yönetiminde bulunan Saar bölgesi yeniden Almanya'ya katıldı ve aynı yıl Rayh'in askeri alandaki egemenliği de yeniden kuruldu. 1936'da Alman birlikleri 1919'dan sonra askerden arındırılmış olan Ren bölgesine yürüdüler; 1938'de Avusturya Rayh'e ilhak edildi ve Batılı devletler Hitler'in Südet bölgesini Almanya'ya katmasına izin verdiler. Bütün bunlar, halk içinde diktatörlüğe cesaretle karşı koyan kimseler bulunmasına rağmen, Hitler'in daha baş-

ka emellerini de gerçekleştirmesini kolaylaştırdı.

Hitler durumdan memnun değildi. Başlangıçtan itibaren, Avrupa üzerinde egemenlik kurmasına imkân sağlayacak bir savaşın hazırlığı içindeydi. Nitekim 1939 yılı mart ayında askeri birliklerini Çekoslovakya'ya yürüttü. 1 Eylül 1939'da Polonya'ya saldırmasıyla İkinci Dünya Savaşı patlak verdi. Beş buçuk yıl süren bu savaşta, Avrupa'nın büyük kısmı harap oldu. 55 milyon insan yaşamını yitirdi.

Alman askeri birliklerinin 8/9 Mayıs 1945 tarihinde kayıtsız şartsız teslim olmasından sonra Almanya önce müttefiklerin askeri işgaline uğradı ve ardından Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Sovyetler Birliği temsilcilerinden oluşan bir Müttefik Denetim Komisyonu'nun yönetimine girdi. Yalta (4-11 Şubat 1945) ve Potsdam konferanslarında (17 Temmuz-1 Ağustos 1945) alınan kararlar doğrultusunda Almanya'nın doğu bölgesi Sovyetler Birliği'nin, kuzeybatısı İngiltere'nin, güneybatısı ise Amireka Birleşik Devletleri ile Fransa'nın denetimine geçti. Berlin şehri ise ayrıca işgal bölgelerine ayrıldı. Almanya'nın geleceği ile ilgili ciddi kararların alındığı Potsdam Konferansı'nda Naziler'in cezalandırılması ve ülkeden temizlenmesi için Nürnberg Mahkemesi kuruldu, Almanya'nın silahsızlandırılmasına karar verildi. Ayrıca eğitim sisteminin tamamen değiştirilmesi, halkın demokrasiye alıştırılması ve ülkenin bir federasyon şeklinde teşkilatlandırılması kararlaştırıldı. Savaş tazminatı konusunda ısrarlı davranan Sovyetler Birliği kendi işgal bölgesindeki bütün sanayi tesislerini söküp ülkesine taşıdı. Potsdam Konferansı'nda Almanya'da demokratik bir siyasi rejimin kurul-

ması kararı alınmışsa da müttefiklerin bunu farklı anlamaları, işgal bölgelerinin birleştirilerek yeni bir Almanya'nın kurulması amacıyla 1948'e kadar yapılan toplantılar olumlu sonuç vermedi. Mart 1948'de patlak veren Berlin buhranı tek Almanya'nın kurulması imkânının kalmadığını ortaya koyunca, Sovyetler Birliği'ne göre daha mutedil bir yol takip eden Batılı ülkelerin işgal bölgelerinin birleştirilmesiyle federal yapıda teşkilatlandırılan Almanya Federal Cumhuriyeti (23 Mayıs 1949), buna karşılık Sovyetler Birliği'nin işgal bölgesinde ise Alman Demokratik Cumhuriyeti (7 Ekim 1949) doğdu ve böylece Almanya ikiye bölünmüş oldu.

Batı Almanya : SSCB'nin Avusturya'da olduğu gibi, Almanya'nın tarafsız bir devlet olarak birleşmesini kabul etme ihtimali, 1949'dan 1963'e kadar Batı Almanya Başbakanlığı yapan Konrad Adenauer tarafından engellendi, Adenauer Sovyetlerin niyetlerinden çok çekindiği için, Batı Avrupa ve ABD ile sıkı bağlar kurmayı tercih etti. Federal Almanya Cumhuriyeti'nin 1955'de Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'ne (NATO) girmesiyle ve 1958'de Avrupa Ekonomik Toplulu-

ğu'nun kurulmasıyla doruk noktasına ulaşan Batı Avrupa'nın bütünleşmesi sürecine katılmasını sağladı. Bütün Alman halkının gerçek isteklerini yalnızca Batı Almanya'nın temsil ettiğini ileri süren Adenauer, Sovyetlerin egemenliğindeki Alman Demokratik Cumhuriyeti'ni tanımayı ve bu ülkeyi tanıyan ülkelerle diplomatik ilişki kurmayı reddetti. Adenauer soğuk savaş gerginliklerinden, ülkesinin egemenliğini kazanması ve yeniden silahlanması için ustaca yararlandı. Adenauer yönetimi özgür girişim kapitalizminin değişik bir biçimini uygulayarak ülke ekonomisinin etkileyici biçimde düzelmesini sağladı. İş çevreleri ve sanayi işletmeleri büyük ölçüde özel girişimcilerin elinde bulunmakla birlikte yüksek vergiler alınarak, onarım programları ve etkileyici bir sosyal hizmetler ağının giderleri karşılandı. Ekonominin düzelmesi sayesinde Batı Almanya, 1945'de Sovyet ordusundan kaçan, ya da Polonya, Çekoslovakya ve öteki Doğu Avrupa ülkelerinden sınır dışı olan 10 milyonu aşkın Alman asıllıya kapılarını açabildi.

Demokratik düzeni korumaya kararlı olmasına karşın Adenauer'in meslektaşlarına uyguladığı sert tutum

1963'de görevini yitirmesine yol açtı. Ama tutucu siyaseti onu izleyen ve ikisi Hristiyan Demokrat Parti'den olan Ludwig Erhard, Kurt Georg Kiesinger tarafından da sürdürüldü.

1969 Bundestag seçimleri, Batı Alman siyasetinde önemli bir değişimin habercisi oldu. Sosyal Demokratlar (SPD) ilk kez hükümet kurma fırsatını buldular. İktidardan uzun yıllar uzak kalmış olan SPD Marksçı ekonomi düşünden ve tarafsızlık siyasetinden vazgeçmiş halk tarafından sevilen Batı Berlin Belediye Başkanı Willy Brandt'ı başkanlığa seçmiş ve bütün Almanların çıkarını gözeterek yöneticilik yapabilecek ılımlı bir parti olduğunu ispatlayabilmek için 1963-1966 arasında Kiesinger'in hükümetine küçük ortak olarak katılmıştı. Brandt 1969'da daha tutucu Hür Demokrat Parti'yle ortaklık yaparak başbakanlığı üstlendi.

Willy Brandt'ın yakın çevresinde bir Doğu Alman casusunun bulunduğu ortaya çıkması, 1974'te istifa etmesine ve yerine gene SDP'den Helmut Schmidt'in geçmesine yol açtı. Schmidt'in ılımlı iç siyaseti ve "Ost politik"i sürdürdü. 1982'de Helmut Kohl'ün başkanlığında iktidara dönen Hristiyan Demokratlar'da bu siyasette değişiklik yapmadılar.

Doğu Almanya : Doğu Almanya II. Dünya Savaşı sonunda Sovyetler Birliği tarafından işgal edilen Almanya'nın doğu bölgesinde 7 Ekim 1949 tarihinde bağımsız bir devlet olarak doğdu. Daha önce burada 9 Haziran 1945'de Sovyet Askeri İdaresi kurulmuştu. Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Fransa'nın işgali altında bulunan bölgelerin birleştirilmesiyle oluşan Almanya Federal Cumhuriyeti'nin bağımsız bir devlet olarak ilân edilmesi üzerine, Sovyetler Birliği de kendi işgal bölgesinde Alman Demokratik Cumhuriyeti'ni kurdu. Savaşın sonra Doğu Avrupa'da Sovyetler Birliği'nin kendine bağlı devletler oluşturarak güvenliğini temin etme amacına yönelik politikasının bir sonucu olarak doğan Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı Wilhelm Pieck, Devlet Konseyi Başkanı'da Otto Gerotewohl'dur. Fakat yönetimde gerçek iktidar sahibi Doğu Almanya'nın siyasi hayatında siyasi güç olan Sosyalist Birlik Partisi Birinci Sekreteri Walter Ulbricht idi.

Alman Demokratik Cumhuriyeti daha güç bir deneyim yaşadı. Bütün varlığı boyunca Sovyetler Birliği tarafından ekonomik olarak sömürülen Doğu Almanya'nın ileri derecede merkezileşmiş ve baskıcı Komünist sistemi her

zaman Batı Almanya'nın gerisinde kaldı. Halk tarafından sevilmeyen diktatör Walter Ulbricht, Sovyet işgal ordusuna bağımlıydı ve 1953'de bu orduyu kullanarak bir halk ayaklanmasını bastırdı. En iyi işçilerinin yüzbinlercesinin Doğu Berlin'den Batı Berlin'e kaçması Ulbricht'i Berlin Duvarı'nı yaptırmak, böylece dışarıya göçü durdurmak zorunda bıraktı.

Erich Honecker 1971'de Ulbricht'in yerine geçtiğinde, durumda henüz bir değişiklik yoktu. Polonya, Macaristan ve Sovyetler Birliği'nde yapılan reformlardan cesaret alan 200.000'i aşkın Doğu Alman, Çekoslovakya ve Macaristan üstünden Batı'ya göç etti; çok daha fazla sayıda Doğu Alman da, ülkede demokratik reformlar yapılması için gösterilere girişti. Komünist rejim, SSCB'nin bir kez daha müdahale edip kurtaramaması üzerine üstüne çöktü. Kasım 1989'da Berlin Duvarı yıkıldı. Böylece iki Alman devletinin 3 Ekim 1990'da Batı Alman Anayasası altında birleşmelerinin yolu açıldı.

1990'da Doğu Almanya'daki Komünist rejimin yıkılmasından sonra Doğu Almanya, Federal Almanya ile birleşme doğrultusunda oy kullandı. Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin temel yasasının 23. maddesi uyarınca Almanya Federal Cumhuriyeti'ne katılması 3 Ekim 1990'da gerçekleşti. Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin Brandenburg, Mecklenburg-Orpommern, Saksonya, Saksonya-Anhalt ve Thüringen eyaletleri Almanya Federal Cumhuriyeti'nin eyaletleri oldu. Berlin'in başkent olması kararlaştırıldı ve temel yasa bazı değişikliklerle katılan bölgede de yürürlüğe girdi.

Birleşme Temmuz 1990'da Gorbaçov'un Moskova ve Stavropol'de Federal Başbakan Kohl ile yaptığı görüşmelerde her iki Alman devletinin birleşmesini onaylaması ile mümkün oldu. Batı Alman Deutsche Markı her iki ülkede de geçerli tek para birimi haline geldi ve ülkenin iki bölümünün ekonomik, toplumsal, eğitim ve yasal sistemleri birleştirildi.

Dini Durum

Almanya Federal Cumhuriyeti Temel Yasası'nın Önsözünde "Tanrı huzurunda sorumluluk" vurgulanır. Burada, devlet nüfuzu ve insan davranışlarının generak bizzat kendisini sınırlandırması ifade olunuyor. Temel Yasası'nın 4. maddesinde dinin gereklerini serbetçe yerine getirme hakkı belirtiliyor ve şöyle deniyor: "İnanç ve vicdan özgürlüğüne, dinsel ve ideolojik inançları itiraf özgürlüğüne dokunulamaz. İbadet özgürlüğü güvence altına alınmıştır."

Almanya'da 57 milyon kadar insan Hristiyan mezheplerinden birine mensuptur. 28.9 milyona yakını Protestan, 28 milyon kadarı Katolik, küçük bir azınlık da daha başka Hristiyan topluma dahildir.

1919 tarihli Weimar Anayasası, devlet ile kiliseyi, aralarındaki tarihsel bağlar tamamen kaybolmadan, birbirinden ayırmıştı. O tarihte yaratılan hukuksal temel, bugün hâlâ mevcuttur; çünkü Temel Yasa, Weimar Anayasası'nın ilgili hükümlerini olduğu gibi almıştır.

Almanya'da bir devlet kilisesi yoktur, yani devlet ile kilise yönetimleri arasında bir ilişki yoktur. Dolayısıyla kiliselerin devlet tarafından denetimi de söz konusu değildir. Kiliseler özerk kamu tüzel kuruluşlarıdır. Bunların devletle partnerlik ilişkisi vardır. Bu ilişkinin temelini Vatikan ile yapılmış çeşitli anlaşmalar ve Anayasa oluşturur. Devlet çocuk yuvası, hastane ve okullar gibi bazı kilise kuruluşlarının masraflarını tamamen ya da kısmen üstlenir. Kiliselerin, üyelerinden vergi alma hakkı vardır. Bu vergi, masraf karşılığında devlet tarafından tahsil edilir. Genç papazlar çoğunlukla resmi üniversitelerde eğitilir. İlahiyat fakültelerine öğretim üyesi seçiminde kiliselerin söz hakkı vardır.

Kiliselerin sosyal ve hayırsever hizmetleri kamu yaşamının önemli bir bölümünü oluşturur. Hastaneler, huzur ve bakım evleri, danışma ve bakım kuruluşları, okullar ve eğitim kurumlarında kilise etkinliklerinden vazgeçilemez.

Protestan kilisesi : Almanya'da Protestan kilisesi (EKD), birleştirilmiş ve reform geçirmiş, büyük ölçüde bağımsız 24 Lutherci kiliseden oluşan bir topluluktur. Protestan kiliseleri 1991 yılından bu yana tekrar tüm Almanya düzeyinde birleşmiştir. Eyalet kiliselerinin sınırları, federe eyaletlerin sınırlarıyla kesişir. Protestan kilisesinin en yüksek yasama organı Ruhani Meclis (Synode), en yüksek yönetim organı da EKD Konseyidir. Eyalet kiliseleri yönetime Kilise Konferansı çerçevesinde katılırlar. Hannover'deki Kilise Dairesi, EKD'nin yönetim merkezidir.

Protestan kiliseleri, Dünya Kiliseleri Konseyi'ne dahildir. Katolik kiliseleri ile sıkı işbirliği yaparlar.

Katolik kilisesi : 1994 yılına kadar Katolik kilisesi, beşi başpiskoposluk olmak üzere 23 piskoposluk halinde örgütlenmişti. Almanya'nın tekrar birleşmesi sonucunda yapılan yeni düzenleme ile piskoposluk sayısı 27'ye çıkarıldı

(yeni başpiskoposluk). Hamburg Başpiskoposluğu yeni kuruldu. Berlin piskoposluğu başpiskoposluk haline getirildi. Papalık Yönetim Merkezi Görlicle Kilise kazai içtihat bölgeleri Magdeburg ve Erfurt-Meiningen piskoposluk oldu.

Toplam 70 başpiskopos ile piskopos her yıl Alman Piskoposlar Konferansı'nın ilkbahar ve sonbahar toplantılarında biraraya gelirler. Konferansın sekreteryası Bonn'da bulunuyor.

II. Vatikan Ruhaniler Meclisi'nin, kilise ile Katolik halkın işbirliği konusunda yaptığı tavsiyeler, halkın seçtiği temsilciler tarafından uygulamaya konuluyor. Bu temsilciler Alman Katoliklerinin Merkez Komitesindeki 100'den fazla Katolik birlikle biraraya getirilmiştir. Papa II. Jean-Paul'un 1980 ve 1987 yıllarında Almanya Federal Cumhuriyeti'ne yaptığı ziyaretler, büyük yankılar uyandırmış ve gerek evrensel harekete, gerekse devlet ile kilise arasındaki diyaloga önemli etkilerde bulunmuştur.

Diğer dinî topluluklar : Öteki topluluklar arasında bağımsız kiliseler vardır. En büyük Protestan bağımsız kiliselerin ikisi olan Metodistler ve Protestan Toplumu, 1968'de Protestan-Metodist Kilisesi adı altında birleşmiştir. Diğer bir dinî topluluk da, Baptistler'dir. Eski Katolik Kilisesi, 1870'de I. Vatikan Ruhaniler Meclisi'nden sonra Roma, Katolik kilisesinden ayrılarak kuruldu. Memnonitler Cemaati, Kuakerler ve "Selamet Ordusu" sosyal etkinlikleri ile tanınırlar.

Alman Rayh'ında 1933 yılında yaklaşık 530.000 Yahudi yaşıyordu. Nasyonal sosyalizmin Yahudi takibat ve soykırımından sonra bugün Almanya'da Yahudi Cemaati'nin üyesi olarak 50.000 kadar Yahudi yaşamaktadır. Berlin'in yaklaşık 10.000 üyesi olan en büyük Yahudi cemaatini yaklaşık 6000'er üyesi olan Frankfurt/Main ile Münih Yahudi cemaatleri izler. Doğu Almanya'da zengin gelenekli Dresden ve Leipzig Yahudi cemaatleri Almanya'nın birleşmesinden sonra yeniden aktif bir cemaat yaşamı sürdürebilmektedir. Almanya'da Yahudi cemaatleri, Yahudi Merkez Konseyi'nin çatısı altında biraraya gelmiştir. 1979/80'de Heidelberg'de bir Yahudi Bilimler Yüksekokulu açıldı. Bu kuruluş, yaptığı araştırma ve öğretim ile Yahudi kültür bilimleri ve bu bilimlerle ilişkisi olan bilim dallarının geliştirilmesine hizmet eder. Almanya'da Yahudi Tarihinin Araştırılması Arşivi de Heidelberg'de bulunuyor. 1987 yılında Merkez Konseyi'nin desteğiyle kurulan bu arşiv, özellikle savaş sonrası dönemin araştırılmasıyla ilgileniyor.

Almanya'da Türkler :

Almanya'da pek çok yabancı işçi ve ailelerinin yaşaması dolayısıyla, ülkede eskiden bulunmayan dinî topluluklar da şimdi büyük önem kazandı. Bu gelişme, özellikle ortodoks kilisesi ile İslâm için geçerlidir. Halen Almanya Federal Cumhuriyeti'nde çoğunluğu Türkler olmak üzere, 1.9 milyon Müslüman yaşamaktadır.

Almanya'da Türk toplumunun resmi olarak dinî, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak ve hizmet sunmak amacıyla bir Din Hizmetleri Müşavirliği ve

23 Nisan Çocuk Bayramından görüntüler.

13 Din Hizmetleri Ataşeliği ile bunlara yardımcı ve destek olmak üzere Köln ve Berlin'de Diyanet İşleri Türk İslâm Birliği (DİTİB) kurulmuş bulunmaktadır.

Almanya'da Diyanet Teşkilatının haricinde Türkler tarafından kurulmuş bazı dinî kültür dernekleri de mevcuttur.

Almanya'ya resmi olarak 1961 yılında Türk işçisi gönderilmeye başlanmış ve 1973 yılına kadar artan bir hızla devam etmiştir. Bundan sonra Almanya'da meydana gelen ekonomik kriz ve işsizlik nedeniyle resmi işçi sevkıyatı durdurulmuştur. Aralık 1992 tarihi itibarıyla Almanya'daki Türk nüfusu 1.9'u bulmuştur.

Almanya genelinde dağılmış bulunan vatandaşlarımız tarafından sosyal ve kültürel amaçlı 1000 civarında dernek kurulmuştur.

Almanya'da çeşitli okullara devam eden Türk çocuklarının sayısı 438.991 dir. Buna mukabil merkezden ve mahallinden atanan Türk öğretmenlerinin sayısı 1990-1991 öğretim yılında 2.755'dir. Almanya'daki üniversite ve

yüksek okullara devam eden Türk gençlerinin sayısı 13.000'i bulmuştur.

Müslüman-Türklerin Problemleri :

- Almanya'da katolik ve protestan kiliseleri ve Musevi cemaati Alman Anayasası tarafından dinsel örgüt olarak tanınmıştır. Almanya'da dinsel ve bir dinî temsil eden örgüt olarak tanındıktan sonra, bir din vergisi toplamadan, Almanya'daki kamu kurumlarına temsilci yollama, yönetim ve denetim kurumlarına belirli bir oranda, radyo ve televizyona kadar temsilci yollama şansına sahip olunabilir. Bu, Müslüman kitle için geçerli değil, zira, İslâm Dinî, resmen, Almanya'da tanınmamış bulunmaktadır.

- Kurban sorunu ve

hayvanların kesimi :

Musevi cemaatine verilen bir hak var, Musevi dininin kurallarına göre hayvanların kesimine izin veriliyor, fakat, Müslümanların Kurban Bayramında da bu kurala göre et kesme müsadesi daha resmen verilmemektedir. Bu konuda Anayasa Mahkemesine kadar giden bazı talepler vardır, fakat, bu konuda somut bir gelişme henüz olmamıştır.

Bremen Parlamentosu'nun Selimiye Camisini ziyaretlerinden bir görünüm.

- Almanya'da camiler, ezan ve minare Problemi:

Almanya'da Müslümanların 2 bin kadar cami derneği mevcuttur. Fakat, cami olarak nitelendireceğimiz binaların sayısı 31'i geçmiyor ve ilk defa minareli camilerimizde Manhaym'da, Lünen'de başlamak üzere Cuma namazlarında ezan okuma konusu tartışılmaya başladı ve büyük bir tepki gördü, bazı yerlerde bu tepki yenildi. Zira, Alman Anayasası'nın verdiği bir hakka göre, dinsel gruplar, kendi dinlerini, Anayasasının etkisi alanında sürdürebilirler ve yerine getirebilirler.

- Din dersleri sorunu:

Şu anda, Almanya'da 16 eyalette İslama yönelik din dersleri konusunda alınmış somut bir karar yok. Almanya'da iki tane model var, biri, Kuzey eyaletinin oluşturduğu model, bir tanesi de Badevorgenberg Eyaletinin oluşturduğu model. Birinci modele göre, bir ve altıncı sınıflar arasına kadar öngörülmüştü, şimdi, sekizinci sınıflara kadar çıkarıldı, isteyen Türk çocuklarına, (bu sadece Türkler için geçerli) dersler Türkçe veriliyor, anadili eğitimi sürecinde 2 saat İslâm dersi de, din dersi de görme hakkına sahipler ve bu din dersini, o eyaletin kendi atadığı Türk öğretmenler veriyor. Anadili eğitimi Almanya'da artık Türkler için seçme dersler grubuna girdi, normal müfredata henüz sokulabilmiş değil.

- Nüfusun 3,6'sının Müslüman olduğu Federal Almanya'da, bugün, hiçbir İslami bayram resmen kabul edilmemiş durumda.

- Almanya'da Türk nüfusu her yıl 60 bin artıyor, fakat, ölenlerin sayısı da 35 bine yaklaşıyor, bunları artık Türkiye'ye getiren cenaze şirketleri yavaş yavaş Almanya'daki Müslüman mezarlıklarının artırılması ve bunların burada gömülmesi için faaliyet gösteriyorlar. Bazı aileler çocuklarının kendisini ziyaret etmesi açısından Almanya'da gömülmesine sıcak bakıyor.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın Almanya'ya Yönelik Faaliyetleri

Berlin :

- DİTİB tarafından Berlin'de satın alınan binaya toplam 1.509.000 DM. yardım yapılmıştır.

- Batı Berlin DİTİB binasının onarımı için 700.000. DM yardım yapılmıştır.

- Vakfımız yayınlarından bol miktarda gönderilmiştir.

- Berlin'de bulunan Spandav Camii inşaatında kullanılmak üzere muhtelif mermer ve cami malzemesi gönderilmiştir.

- Bielefeld Üniversitesi kütüphanesi için Vakfımız yayınlarından gönderilmiştir.

Düsseldorf :

- 16 hapisanede bulunan vatan-daşlarımız için Diyanet İşleri Başkanlığı ve Vakfımız yayınlarından gönderilmiştir.

Frankfurt :

Frankfurt ve Çevresi Cami Yaptırma ve Yaşatma Cemiyeti'nce satın alınan binanın tamiri için 500.000. DM yardım yapılmıştır.

Offenbach :

- Offenbach Türk İslâm Cemiyeti'ne 95.276 DM yardım yapılmıştır.

- Offenbach'a 250.000 DM değerinde yayın gönderilmiştir.

Stuttgart :

- İnşa ettirilen cami için minber, kürsü, mihrap, çini vb. malzemeler gönderilmiştir.

Köln :

- "Hz.Peygamberin Hayatı" adlı eserden 5.000 adet bastırılarak gönderilmiştir.

- Türk Kültür Merkezi'nce kurulan matbaa'ya 60.000 DM. gönderilmiştir.

- DİTİB'in satın aldığı bina için 630.000 DM yardım yapılmıştır.

- 250.000 DM tutarında yayın gönderilmiştir.

- Frankfurt Camii'nin borçları için Köln DİTİB'e 2.500.000. DM yardım yapılmıştır.

Bergheim :

- Mülkiyeti Vakfımıza ait cami için avize, halı, kürsü gibi malzeme gönderilmiştir.

Dortmund :

- Dernek tarafından satın alınan kültür merkezi binasının tadilatı için 150.000 DM gönderilmiştir.

Manheim :

İnşa edilmekte olan Yavuz Sultan Selim Camii için mihrap, minber kürsü vb. ihtiyaçlarına binaen 10.000 DM. yardım yapılmıştır.

ERZİNCAN

Müftülük Sitesi

Muhteşem Bir Törenle Hizmet Açıldı

1992 yılında Erzincan'da vuku bulan deprem neticesinde yıkılan müftülük binasının yerine inşa edilen Erzincan Müftülük Sitesi düzenlenen bir törenle hizmete açıldı.

Törene Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Erzincan Valisi Recep Yazıcıoğlu, Erzincan Belediye Başkanı Talip Kaban, DYP milletvekilleri Ali Uzun ve Rıza Akçalı, Diyanet İşleri Eski Başkanı ve A.Ü. İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof.Dr. M. Sait Yazıcıoğlu, Türkiye Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti İl. Başkanı Prof.Dr. Mustafa Uzunpostalcı, Müttevelli Heyeti Üyesi Şevki Özkan, Türkiye Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti Üyesi ve Genel Müdürü Mehmet Kervancı, Elazığ, Erzurum, Van, Gümüşhane, Ardahan il müftülükleri, Erzincan daire amirleri ve kalabalık bir topluluk katıldı.

Erzincan Müftülük Sitesinin açılış kurdelesini Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Erzincan Valisi Recep Yazıcıoğlu ve Erzincan Belediye Başkanı Talip Kaban tarafından müştereken kesilerek yapıldı. Daha sonra müftülük sitesinin konferans salonunda bir tören düzenlendi.

İstiklal Marşı ve Kur'an-ı Kerim okunmasıyla başlayan tören münasebetiyle bir konuşma yapan Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Müttevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Erzincan ilini depremden sonra çok gelişmiş olarak bulduğunu ve bundan da büyük bir

memnuniyet duyduğunu dile getirdi. Mehmet Nuri Yılmaz Erzincan Müftülük Sitesi'nde büyük ve önemli hizmetlerin verileceğinden söz ederek, müftülük sitelerinin sıradan bir bina olmadığını, bu mekanların İslâm Dini'nin anlatıldığı yerler olduğunu söyledi. Geçmiş zamanlarda müftülüklerin dükkan gibi yerlerde ve minarelerin kaidelerinde hizmet ettiğini belirten Mehmet Nuri Yılmaz, bu gün bir çok il ve ilçede güzel binaların yapıldığını söyledi.

Bu binaların yapımından ziyade, bu binalarda dinin insanlara doğru anlatılmasının önemli olduğuna işaret eden Mehmet Nuri Yılmaz, "Burada görevli din adamlarının, dini insanlara doğru anlatması, sevgi aşılması lazımdır. Din adamı toplumu aydınlatmalı ve irşad etmelidir. Sevgiye ihtiyacımız var. Hele taşların yerine oturmadığı günümüzde din görevlisi emniyet supabı görevi yapmaktadır. Ben din görevlisi kardeşlerimin birer sevgi meleği olmasını arzu ediyorum. Din görevlileri muhabbet aşılansınlar. Hz. Peygamberin yolu sevgi yoludur. Sevgi kervanı nereye giderse benim görevlilerim oraya gitmelidir. İnsanların birbirlerini sevmesini, din görevlilerimizin halkımıza rehber olmasını temenni ediyorum." dedi.

Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti Başkanı
Mehmet Nuri Yılmaz

Erzincan Valisi Recep Yazıcıoğlu da yaptığı konuşmada, bu tür tesislerin ve bu tesislerde icra edilecek sosyal faaliyetlerin, terör ve deprem sebebiyle Erincan'da vuku bulan göç olayını önleyeceğini, hatta göçü geriye başlatacağını söyledi.

Bu tür tesislerde yapılacak sosyal faaliyetlerle Erzincan'ın bir cazibe merkezi durumuna geleceğini ifade eden Yazıcıoğlu, bu tesislerin boş durdurulmaması ve devamlı sosyal ve kültürel faaliyetlerin icra edilmesi gerekliliğini vurguladı.

Erzincanda Terzi Baba Camii gibi bir eserin de vücuda getirildiğini ve bundan büyük mutluluk duyduğunu ifade eden Yazıcıoğlu, "Bizim Erzincan'da iddialı olduğumuz bir eser daha var. Bu Terzi Baba Camii'dir. Başta Türkiye Diyanet Vakfı Genel Merkezi olmak üzere, Valilik, Belediye ve halkımızın katkılarıyla yapılan bu muhteşem eseri de en kısa zamanda tamamlamak arzusundayız. Kubbenin yapımında büyük katkıları olan Türkiye Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti üyelerine teşekkür ediyorum." dedi.

Vali Recep Yazıcıoğlu konuşmasının sonunda toplumsal uzlaşmayı başaran bir toplum olmamız gerektiğine dikkat çekerek, "Bunda da en büyük pay Diyanet İşleri Başkanlığı'na düşmektedir. Dünyanın gittiği yerden biz de gitmek zorundayız. Bize barış lazım, bize dostluk lazım, bize sevgi lazım." dedi.

Erzincan Belediye Başkanı Talip Kaban da yaptığı konuşmada, "Bizim gibi geçmişte kuvvetli bir toplum mücadelesini sadece fiziki gücüyle değil, ilimde, fende, maddi ve manevi her sahada geliştirerek sürdürmek zorundadır. 'İki günü bir olan ziyandır' ifadesini iyi

anlarsak, toplum olarak başaramayacağımız iş yoktur. Çok büyük emek verilerek tamamlanan müftülük sitesinin Erzincan'a hayırlı olmasını diliyorum." dedi.

Elazığ Müftüsü ve Erzincan eski Müftüsü Dr. Fikret Karaman da müftülük sitesinin tamamlanarak hizmete açılmasından duyduğu memnuniyeti dile getirerek, Terzi Baba Camii ve Külliyesi'ninde bir an önce bitirilmesi amacıyla Erzincanlıları yardıma çağırdı.

Erzincan Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı İlhan Aydın da Erzincan'da yakın tarihte vuku bulan depremde 80'e yakın caminin kubbe ve minarelerinin yıkıldığını belirterek, vatandaşların yardımıyla bunları yeniden inşa ettiklerini ifade etti. Müftü Aydın, yakın bir zamanda da Terzi Baba Camii ve Külliyesi'nin tamamlanacağı müjdesini verdi.

Tören konuşmalarını müteakip Ankara ilahi gurubu tarafından ilahiler söylendi.

Tören sonunda müftülük hizmet binasının yapımına emeği geçenlere plaketer verildi.

Açılışı yapılan müftülük hizmet binasının müştemilatında lokal, konferans salonu, müftülük hizmet büroları, misafirhane bulunmaktadır.

Erzincan Valisi Recep Yazıcıoğlu

VAKFIMIZDA YENİ ATAMALAR

07.03.1940 tarihinde Çorum'da Kale mahallesinde doğdu. İlkokulu Gazipaşa İlkokulunda okudu. 1951 yılında Demokrat Parti döneminde ilk açılan okullardan biri olan Ankara Imam-Hatip okuluna kaydoldu ve 1957-1958 öğretim yılında Konya Imam-Hatip okulundan mezun oldu. Temmuz 1958'de Çorum Kübbeli Camii imam-hatibi olarak görev aldı. 1960-1961 yıllarında piyade yedek subay olarak askerliğini yaptı. Askerden sonra 1966-1967 öğretim yılında İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'nü bitirdi.

Diyanet İşleri Başkanlığı Kadıköy-Eyyüp-Üsküdar ve İstanbul müftülüklerinde müftü yardımcılığı ile Taşlıtarla (Gaziosmanpaşa) Müftülüğü'nde müftü olarak görev yaptı. Daha sonra Milli Eğitim Bakanlığı'na geçti. Konya Imam-Hatip Lisesi'nde Meslek dersleri öğretmenliği, bu sırada görevli izinli olarak 1977-1980 yılları arasında Belçika'da din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliği, Avrupa'dan dönüşte 1981'den itibaren 1987 öğretim yılı sonuna kadar Konya'da imam-hatip lisesi müdürlüğü yaptı. Kısa bir süre Kastamonu Endüstri Meslek ve Teknik Lisesi'nde öğretmenlik yaptıktan sonra emekliye ayrıldı. 31 Ekim 1988 yılında Türkiye Diyanet Vakfı'nda Hayır İşleri Mü-

Abdulkadir Hacıismailoğlu • Genel Müdür Yardımcısı

dürü olarak göreve getirildi. 12.08.1997 tarihinde Genel Müdür Yardımcılığına terfi ettirildi.

Arapça bilen Abdulkadir Hacıismailoğlu evli ve beş çocuk babasıdır.

Mahmut Süleymanoğlu • Emlak Müdürü

1964 yılında, Erzurum ili, İspir ilçesi, Düzköy Köyünde dünyaya geldi.

1978 yılında Ankara-Elmadag Barut Fabrikası İlkokulu'nu, 1981 yılında Ankara-Keçiören Aktepe Lisesi orta bölümünü, 1984 yılında İskitler Endüstri Meslek Lisesi'ni (Elektrik Bölümü) bitirdi.

1988 yılında Konya NBC dalında askerliğini yaptı. Eskişehir Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi'ni 1996 yılında bitirdi.

1989 yılında Vakfımız Emlak Müdürlüğü'nde memur olarak göreve başladı. 1993 yılında Uzmanlığa, 1994 yılında müdür yardımcılığına terfi etti.

03.06.1997 tarihinde Emlak Müdürlüğü'ne atanan Mahmut Süleymanoğlu evli ve 3 çocuk babasıdır.

Kızılcahamam'ın Hıdırlar Köyü'nde doğdu. Hıdırlar Köyü'nde ilkokulu bitirdikten sonra, Ankara Merkez Imam-Hatip Lisesi'ni, daha sonra da Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Sevk ve İdare Yüksek Okulu'nu bitirdi.

01.12.1984 yılında Türkiye Diyanet Vakfı'nda muhasebe memuru olarak göreve başladı. Vakıf Taşımacılık ve Uluslararası Otobüs İşletmesi'nde bir süre uzman olarak çalışan Mehmet Baki, 01.02.1991-29.06.1993 tarihleri arasında Gintaş'ta işletme müdürü olarak görev yaptı. 29.06.1993 tarihinden itibaren Türkiye Diyanet Vakfı Hayır İşleri Müdür Yardımcılığı görevinde bulundu.

12.08.1997 tarihinde Hayır İşleri Müdürü olarak göreve atanan Mehmet Baki, evli ve üç çocuk babasıdır.

Mehmet Baki • Hayır İşleri Müdürü

Balıkesir

Hayırda Yarışan İnsan

Balıkesir'in meşhur lahmacun ustası H. Mustafa Akın, Balıkesir'de minaresi olmayan 7 camiye minare yaptırdı. Son olarak Türkiye Diyanet Vakfı Balıkesir Şubemiz tarafından inşaatı sürdürülen Polis Okulu Şehitler Camii'nin minaresinin yapımını da taahhüt eden Mustafa Akın minarenin yapımına başladı.

Aylık kazancının bir bölümünü hayır işlerine ayıran hayırsever H. Mustafa Akın, minare yaptırmanın yanı sıra inşaat halindeki her camiye,

aynı ve nakdi yardım yapmakta ve bu hizmetleri de Balıkesir halkı tarafından takdirle karşılanmaktadır.

Camilerin yanısıra her türlü hayır işine yardımcı olduğunu ve yardım etmekten mutluluk duyduğunu belirten H. Mustafa Akın, hayatının sonuna kadar imkanları ölçüsünde hayır işlerine yardımcı olacağını söyledi.

Balıkesir Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Kutlu da hayırsever H. Mustafa Akın'a yaptığı yardımlardan dolayı teşekkür etti.

Havza

Havza Müftülüğü ve Vakfımız Havza Şubesi tarafından, 1993 yılında inşaatlarına başlanan Havza Kevser Camii ile Müftülük Sitesi düzenlenen bir törenle hizmete açıldı.

Törene Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Rıdvan Çakır, Vakfımız Mütevelli Heyeti II. Başkanı Prof. Dr. Mustafa Uzunpostalcı, Samsun Valisi Yüksel Çavuşoğlu, bazı Samsun milletvekilleri, Samsun, Ordu, Bartın il müftüleri, Havza ve civar ilçelerin kaymakamları, belediye başkanları ve müftüleri ile çok sayıda kalabalık bir topluluk katıldı.

Tören münasebetiyle yapılan konuşmalarda camilerin önemi dile getirilerek, camilerin yaygın eğitimin bir parçası olduğu ve ecdadımızın her gittiği yerde bu tip hayırlı eserler vücuda getirdiği ifade edildi.

1500 m2 kapalı alanı bulunan cami, 4000 cemaat kapasiteli olup, müştemilatında dükkanlar bulunmaktadır. Müftülük sitesinin müştemalatında da misafirhane, toplantı salonu ve müftülük hizmet birimleri yer almaktadır.

Isparta

Türkiye Diyanet Vakfı Isparta Şubemizce 288 öğrenci kapasiteli kız öğrenci yurdu yaptırılıyor.

Isparta ili Cünür semtinde hayırsever Adile Demirtaş, İbrahim Ergül, Mehmet Ergül, Emine Kılıç (Bozkurt), Ahmet Kılıç, Hasan Kılıç ve Ayşe Daldal tarafından Vakfımıza hibe edilen toplam 11.160 m2'lik arza üzerinde 560 m2'lik inşaat alanı, 5 katlı yüksek öğrenim kız öğrenci yurdu inşaatı hızla devam ediyor.

Vakfımız Isparta şubesince yaptırılan yurt inşaatına işadamı Şevket Demirel tarafından 4,5 milyar tutarında hazır beton, işadamı Hasan Aslan tarafından da 118 ton inşaat demiri yardımı yapılmıştır.

Isparta Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Osman Akdemir ile yönetim kurulu üyelerimizin önderliğinde, hayırsever vatandaşlarımızın katkılarıyla yaptırılan Isparta Yüksek Öğrenim Kız Öğrenci Yurdu inşaatının bitiminde, üniversitede okuyan öğrencilere güzel bir hizmet sunulmuş olacak.

Dört Yol

Dört Yol şubemiz tarafından yapımı gerçekleştirilen 5 katlı Kur'an kursu düzenlenen bir törenle hizmete açıldı.

Törene Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu üyesi Hasan Şakir Sancaktar, Din Hizmetleri Dairesi Başkanı Abdurrahman Kahyaoglu, Hatay Müftüsü Hanif Burun, İçel Müftüsü Mazhar Bilgin, Osmaniye Müftüsü Şaban İşlek, Hatay ilçe müftüleri ve kalabalık bir topluluk katıldı.

Dört Yol Müftüsü ve

Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Bekir Derin'den alınan bilgiye göre; 300 m2 arsa üzerine inşa edilen Kur'an kursunun müstemilatında; 6 derslik, 6 yatakhane, mescit, kütüphane, yemekhane, revir, öğretmen odası bulunmaktadır.

Her katta 5 odanın bulunduğu, 90 yatılı ve 90 gündüzlü olmak üzere 180 kapasiteli Kur'an kursunun 1250 m2'lik arsası hayırsever Ali Seyhan tarafından bağışlanmıştır.

Enez

1995 yılı mayıs ayında Enez şubemiz tarafından temeli atılan müftülük sitesi düzenlenen görkemli bir törenle hizmete açıldı.

Açılış törenine Tekirdağ Müftüsü A.Zeki Elturun, Çorlu Müftüsü H.Yusuf Gül, Kaymakam Vekili ve İlçe Milli Eğitim Müdürü Naim Önaçan, Garnizon Komutanı Üsteğmen Ahmet Nurtan, Belediye Başkanı Abdurrahman Altuğ, bölük komutanları, ilçe birim amirleri, din görevlileri ve kalabalık bir topluluk katıldı.

Hizmete açılan müftülük sitesinin müstemilatında; müftülük idari bölümleri, kütüphane, lokal, gasilhane, Kur'an kursu ve misafirhane bulunmaktadır.

Tören sonunda binanın arsasını sembolik bir fiyatla Vakfımıza bağışlayan ve sitenin yapımında büyük emeği geçen Enez Belediye Başkanı Abdurrahman Altuğ'a Vakfımızın şükran ifadesi olarak bir plaket verildi.

İlkokullar İçin

TÜRKÇE SÖZLÜK

Ortaokullar İçin

TÜRKÇE SÖZLÜK

Alâaddin Korkmaz - Müjgân Korkmaz
TDV Yayınları Ankara

İlkokul ve Ortaokul Öğrencilerine Benzersiz İki Sözlük.

Okuduğunuz her yazıda, kitapta, dinlediğiniz herhangi bir konuşmada geçen ve anlamını bilemediğiniz bir kelime için sözlüğe başvurarak anlamını öğrenmeniz gerekir. Bu yüzden güzel Türkçe'mizi doğru öğrenmek için sözlüklerin büyük önemi vardır. Hazırladığımız bu sözlükler iyi ve dikkatlice kullanıldığında anadilimizi iyi öğrenebilmek ve bu arada kutsal kitabımız Kur'an'ın bazı âyetleriyle, Peygamber Efendimizin bazı hadislerini de öğrenmiş olacağız.

Türkiye Diyanet Vakfı yayınları, milli kültür ve eğitime yararlı olan bu hizmetiyle ilk ve ortaokul öğrencilerine önemli bir kelimeler kaynağı sunuyor.

Bu sözlüğü diğer sözlüklerden ayıran en önemli fark, birçok kelimenin anlamını cümle içindeki kullanışını göstererek öğretmesidir. Örneklerin birçoğu Kur'an-ı Kerim'den alınmış âyetlerdir. Bir kısmı, Peygamberimiz Hz. Muhammed'in mübarek sözleri, yani hadistir. Bir kısmı da Türk edebiyatının önemli yazar ve şairlerinden seçilmiştir. Bütün örnekler eğik harflarla dizilmiş ve sonunda parantez içinde ne olduğu, kimden alındığı belirtilmiştir.

Bu sözlüklere sahip olan her ilkokul ve ortaokul öğrencisinin Türkçemizi iyi ve doğru kullanma düzeyi gelişecek ve kelime hazineleri artacaktır.

Her ikisi de âyet, hadis ve Türk yazarlarından seçilmiş örneklerle dolu.

İkisi de; hem 1. hamur kâğıda, ciltli, hem de 3. hamura karton kapaklı ve pırl pırl ofset baskılı.

Kültür - Sanat

İlkokul ve Ortaokul
Öğrencilerine

**Benzersiz
İki Mükemmel
Sözlük...**

**Millî Kültür ve
Eğitimin Hizmetinde**

Mehmet ERDOĞAN

Gönlümüzün Sesi : Türkü ve Şarkılarımız

Ana kucacı gibi sıcaktır Türkülerimiz. Türkülerle coşar oynar, türkülerle hüzünlenir ağlarız. Gönlümüzün, toprağımızın bin yıllık dilidir onlar. Türkülere uzak kaldık mı, sevdamıza uzak kalmış gibi oluruz. Anaya, babaya, dostla, sevgiliye türkülerle haber salarız. Onların selâmını, sesini türkülerde buluruz. Bir başka olur türkülerle gönül yolculuğu. Kısacası türkülerimiz bizim gerçek sesimizdir.

Şarkılarımız soyluluğumuzun, nezaketimizin, medeniyet seviyemizin göstergesidir. Şarkılarla dost kapılarını çalarız. Ziyafetlerimizin tamamlayıcısı ve süsüdür onlar. Sevgiliye şarkılarla buse gönderir, şarkılarla mendil sallarız. Şarkılar güngörmüşlüğümüzün, estetik incelişliğimizin birer izdüşümüdür. Şarkılar herşeyimizdir. Bu yüzden türkülere, şarkılara aşına olmayan bir kulak bize yabancı kalmış demektir.

Bugün türkü ve şarkılarımıza karşı büyük bir kayıtsızlık içindeyiz. İşin tuhafı bir çağdaşlık olarak telâkki ediliyor bu. Oysa bir çeşit sonradan görmelik içinde olduğumuz kesin. Hiçbir millet gösterilemez ki öz sesine, öz duyarlılığına bizim kadar ilgisiz kalsın. Olay sınıfsal bir kompleks hâlini almış durumdadır. Şarkı ve türkü dinlemek sanki çağdaşlığa engelmis!

Biz şarkılarımıza, türkülerimize sevdalıyız. Çünkü onlar gönlümüzün sesidir. İşte bir kaç örnek:

Hacı Arif Bey'in segâh makamında ölüm-süz bir şarkısı. Çaresiz bir aşka tutulmuş, hâlini sevgiliye beyan ediyor. Sevgiliden başka da derdinden anlayacak yoktur:

Olmaz ilâc sine-i sad-pâreme
Çâre bulunmaz bilirim yâreme
Baksa tâbibân-ı cihan çâreme
Çâre bulunmaz bilirim yâreme

Kasd ediyor tîr-i müjen cânıma
Gözlerin en son girecek kânıma
Şerh edemen hâlimi cânanıma
Çâre bulunmaz bilirim yâreme

Yusuf Nalkesen'in hicaz makamında bir şarkısı. Nostaljik bir söylem ağır basıyor. Mutlu ve güzel günler geride kalmış. Pişmanlık var, geçmiş günlere özlem var:

Seninle bir sonbahar mevsimiydi tanıştık,

Sanki birbirimizi yıllarca aramıştık.
Düşmeden el diline mes'ud günler yaşadık.
Yabancı olduk şimdi yazık birbirimize,
İstersen gel dönelim eski günlerimize.

Zeki Duygulu muhayyer makamındaki bir şarkısında sevgilinin nazından şikâyetçi. Gönlündeki aşk ateşiyle sevgiliye sitem etmektedir. Suçum sevmek mi, demektir.

Söyle cânânım nedendir bu kadar nazın bana
Gönlümü vermek midir cürmüm suçum yoksa sana
Düşmemiştir kimsenin hiç böyle ateş bağrına
Lütfet Allah aşkına gel âşık-ı hayranına

Güftesi B. S. Erdoğan'a ait Gültekin Çeki'nin rast makamında klâsikleşmiş bir şarkısı. Âşık dört yıldır sevgilisinden ayrı, vatan borcu için askerdir. Her an sevgiliyle birlikte olamamanın hasretiyle dertlidir. Sevgiliye selâm gönderir, kendi hâlini beyan eder. Doğayla, çevreyle özdeşleşmiş bir aşk destanıdır bu şarkı. Önce vatan borcu, sonra sevgili. Şiir olarak aynı zamanda tarihî ve sosyal gerçekliğimize lirik bir bakış açısidir:

Kara gözlüm efkârlanma gül gayrı,
İlbikler öter ötmez ordayım.
Mektubunda diyorsun ki, gel gayrı,
Sütler kaymak tutar tutmaz ordayım.

Dağlar taşlar bu hasretlik derdinde,
Sabır sebat etmez gönül yurdunda.
Akşam olur tepelerin ardında,
Daha güneş batır batmaz ordayım.

Mor dağlara karargahlar kurulu,
Eteğinde bölük bölük durulu.
On dakika istirahat verilir,
Tüfekleri çatır çatmaz ordayım.

Bahar geldi, koyun kuzu koklaştı,
İki âşık dört senedir bekleşti.
Kara gözlüm düşün demek yaklaştı,
Vatan borcu biter bitmez ordayım.

Bir Rumeli türküsü. Âşık asker yar sevdası başında. İflâh olmaz bir dert içinde:

Oduncular dağdan odun indirir,
Gözüm yaşı değirmenler döndürür,
Bu dert beni iflâh etmez öldürür,
Ötmede bülbül mezanının taşında,
Hem askerlik, yâr sevdası başında.

Yine bir başka Rumeli türküsünde âşık sevgilisinin elinden alınacağı korkusundadır. Aşka düşmüş, hâlinen kimseler anlamaz. Sevgilinin insafına sığınmaktan başka da çaresi yoktur:

Ayağına giymiş sedef nalini,
Aşka düştüm kimse bilmez hâlimi,
Elinden almak isterler yârimi,
Yandım, insaf eyle zâlim el'emân,
Sönmez aşkın ateşi hiçbir zaman.

Merhum Fethi Gemuhluoğlu bir yazısında (1959) türkü ve şarkılarımızın ruhunu ne güzel ifade etmişti. Gemuhluoğlu'na rahmet, türkü ve şarkılarımıza selâm olsun.

"İnsanoğlu türküsüz kaldığı zaman gurbettedir diyeceğiz. Türküler bitip tükenirse hatırasız, sevdasız ve yalnız kahr diyeceğiz. Türküler ve şarkılar var. Türküler ve şarkılarda halk var. Millet var. İnsan var.

İnce, yüce, ulvî, afif taraflarıyla insan var. Hafif, çılgın, şehvetli ve avare taraflarıyla insan var. Kırılan, küsen, kaçan, dışına kaçmak istedikçe içine büzülen, küçük ilgilere bekleyen yönleriyle insan var.

Türkülerde ve şarkılarda şiir var. Hikmet var, yaşama kuralları var. Türkülerde ve şarkılarda ahlak var, töreler var, gelenekler var. Ve asıl en mühimi yüreğimiz ve gönlümüz var. Müşahhas olarak yürek, mücerret olarak gönül var.

Ne yapalım ki türkülerle de, dualarla da hüznümüz Allah'adır bizim. İmzası millet olan, halk olan, insan olan türkülerdir.

"Hiç bitmiyor şu gönlümün kavgası"

diyor. Ölüme olsa da yalnız gitmeye bakmamalıdır. Marifet de, hakikat de bu değildir. Önce sevgiliye, sonra onunla bir ve beraber kemal hâlinde asil sevgiliye kavuşmadıkça gönlümüzün kavgası dinmeyecek, durdurak bilmeyecektir. Bizler türkülerle gurbetli, türkülerle vuslathıyız. Türkülerle analı-babalı, türkülerle öksüz ve yetim kalmışız.

Varsa yoksa türküler diyeceğiz. Dünyanın neresinde olursak olalım türkülerle özlem duyacak, türkülerle güzellemler düzeceğiz..." (*)

(*) Fethi Gemuhluoğlu, Dostluk Üzerine, Bogaziçi Yay., 1978.

Yeni Deterjanınız İle Üstün Temizlik

Okullar, Hastaneler,
Yurtlar, Bürolar,
Lokantalar

her eve
her işyerine

Pürtem

TEMİZLİK ÜRÜNLERİ

"Temizliğin Yeni Adı"

Üretim :
**TEMSAŞ Temizlik Ürünleri, Gıda ve Turizm
İşletmeciliği Sanayi ve Ticaret A.Ş.**

Genel Müdürlük :

İzzetpaşa Mah., Yeniol Cd. No: 14/4 • Şişli- İSTANBUL
Tel. : (0.212) 225 92 59 - 60 • Fax : (0.212) 224 15 01

Fabrika :

Osman Yılmaz Mah., Küçük Ahmet Kuyusu Mevkii
Tel. : (0.262) 641 43 28 • Fax : 646 96 30 • GEBZE

Temizlik malzemesi üretiminde
teknoloji, bilgi ve tecrübe birikimi ile oluşturulan
kaliteli ürünleri ile, tüm alanlarda temizlik ve
hijyen sorunlarını çözebilen,
Sağlık Bakanlığı onaylı geniş ürün yelpazesi ile
Pürtem;

Okullar, Hastaneler, Yurtlar, Bürolar, Lokantalara;
Her eve, her işyerine
ekonomik kaliteli temizliği sunuyor.

Ankara Bölge :

Macun Mah., Anadolu Bulvarı Gimat İşhanı 27/R
Tel. : 397 27 37 • Fax : 397 36 59 • Gimat - ANKARA

İstanbul Bölge :

Ahmet Yesevi Cd., Hürriyet Mah., Akpınar Sk. No: 2
Tel. & Fax : (0.212) 654 85 72 • Yenibosna / İSTANBUL

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

1998 KUTLU DOĞUM HAFTASI

İSLÂM ARAŞTIRMALARI ÖDÜLÜ (*)

Türkiye Diyanet Vakfı, her yıl İslâm Dini ve Kültürü alanında yapılmış ilmi bir araştırmaya ödül verecektir. (1998 yılı ödülü 400.000.000.-TL.'dir.) İslâmî ilimler alanındaki orijinal araştırmaları teşvik için konan bu ödül her yıl Kutlu Doğum Haftası içerisinde takdim edilecektir.

KONU :

Ödülü konu olacak eserler için "İslâm Araştırmaları" başlığı altında geniş bir disiplinler yelpazesi düşünülmektedir. Eserlerde İslâmî ilimler, İslâm ve Türk Toplumunu ile bunlar arasındaki tarihi bağlantı alanları konu edinilebilecektir.

KATILIM :

Başvuru üzerine veya jüri tarafından doğrudan seçilerek incelenecek eserlerin matbu olması şart değildir. Ancak eserin 1997 yılı içinde tamamlanmış veya basılmış olması gerekmektedir. Daha önceki yıllara ait eserler değerlendirmeye alınmaz.

Eser sahibinin başvurusu halinde eserin ait olduğu ilim dalında temayüz etmiş bir ilim adamının veya ilmi kuruluşun tavsiyesi de müracaat dilekçesine eklenecektir. Tavsiyesiz başvurular incelenmeyecektir.

Jürinin referans olarak kabul edip etmeme hakkı saklı kalmak üzere ilim adamları ve ilmi müesseselerin doğrudan doğruya aday göstermeleri mümkündür.

Başvurularda eserin iki nüsha gönderilmesi ve tercümeihal ile ilmi çalışma-yayın listesinin eklenmesi gerekmektedir.

Yarışmaya gönderilen eserler yazarlarına iade edilmeyecektir.

Yabancı dildeki eserler yarışmaya katılamazlar.

Dereceye giren eserlerin yayınlanması halinde, Vakıf Yayın Talimatnamesine göre telif ödenecektir.

JÜRİ :

Aşağıda isimleri verilen jüri müracaatları aldığı tavsiye veya doğrudan uygun gördüğü eserleri değerlendirmeye alacaktır.

Ödül verilecek eser, jüri üyelerinin oy birliği ile belirlenecektir. Uygun eser bulunmaması halinde ödül müteakip yıla devredilecektir.

JÜRİ ÜYELERİ :

1. Prof.Dr. Mehmet Aydın,
2. Prof.Dr. Ali Bardakoğlu,
3. Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay,
4. Prof.Dr. Mehmet Hatipoğlu,
5. Prof.Dr. Abdurrahman Küçük,
6. Prof.Dr. İlber Ortaylı,
7. Prof.Dr. Bahaeddin Yediyıldız.

SÜRE :

Eserler engeç 10 Ocak 1998 tarihinde Vakfımızda olacak şekilde gönderilecektir. Başvurular "Türkiye Diyanet Vakfı • Dr. Mediha Eldem Sk. No: 72 Kocatepe/Ankara" adresine elden veya posta ile yapılabilir. Postadaki gecikmeler dikkate alınmaz.

(*) Bu yarışma, 2000 yılından itibaren konulu kitap yarışmasına dönüşecektir. 2000 yılı yarışma konusu "2000'li Yıllarda Hz. Muhammed" dir.